

Мирослав ЛУКИЋ

ДУБОКЕ
ПЕСМЕ
НЕМОГУЋЕ
ЉУБАВИ

Пробране песме

Друго, незнатно измењено издање

"Едиција ЗАВЕТИНЕ"

Београд, фебруар 2006

Написали су о песнику Лукићу

... У Лукића има, каткад, стихова каквих се не би застидео ниједан песник на свету. А ако су они остали неразвијени и скоро разбацани, то је зато што овај песник жели да буде само простор кроз који хуји ветар, зато што уопште не тежи њиховом ограничењу, зато што је *ајсолу-Шан* песник, који више мари за сопствену пуноту, но за утисак пуноте у другима....

В. Јагличић, 2000.

“Када се средином 1993. године појавила књижица од 50. - ак страница **ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ** (краљ хомоља), сви су тих десетак објављених песама, читали као песме Боре Мишљеновића (1919 - 1977), које је само *сакупио, средио и на свет* издао *Мирослав Лукић* (1950), у то време аутор само три књиге, непознате најширој читалачкој јавности.(...) Касније су **Песме Боре Мишљеновића** са кратком белешком биле прештампане, као последње поглавље Лукићевог романа *УКИН ДОМ* (Београд, 1997). Лукић (је) (овом књижицом) најавио један страшни *карневал разисјорије на Балкану*, али и себе као великог песника.... **Песме Боре Мишљеновића** (...) тих десет песама су сасвим довољне да се стекне први и главни дојам о ... песнику... Са тим песмама, Лукић стоји раме уз раме, са највећим српским песницима 20. века.... Лукић није патетичан, као Растко Пертовић, не говори неким чудним цинцарско - српским језиком као Настасијевић; није романтичан као Црњански. Поштенији је и савеснији од Попе, Павловића и Раичковића, Ракићића, Нога, Максимовића...

С. Иг. Митровић, 2001.

...Ја бих радије рекао да песник Лукић не “умањује ово на рачун оног”; но да и “ово” и “оно” добијају нешто друго, а оно у пуноћи слика “овог” и “оног”, или бар у интезитету загонетке “блаженог стања” и естетског доживљаја. ... Он у неким тренуцима мистичним највишег надахнућа долази и до стања неког сазнања да *иза* постоји *иза*, да постоји, као што стално говоримо - “тајна тајне и опет тајна”, или “тајна над тајнама” (како говоре у неким мистикама). На такве сам тренутке током рада указивао. (....) Иако је Лукићево мистично спознање више узгредно, (...) оно је ипак неки систем који зрачи својом спонтаности, непосредности, и што је најважније - поетском убедљивошћу.

Миодраг Мркић, 2005.

Лукићев песнички ојус никао је и ниче (чезнући за књижевним покретима трајнијега уметничкога дејства) из извора уметничкога стваралаштва у широким слојевима народа, дубоких и неусуђених, из живе традиције, поштивање на разне начине, бојатих ризница - чудесних. Нико, чини нам се, у XX веку, у српској књижевности, и као песник, и као романописац и есејист, није схватио ипак дубоко појединачне изазове духа старобалканског наслеђа, као Лукић. Мирослав Лукић је искључива, а можда и јединствена манифестација србовлашког или старобалканског духа.

Александар Лукић, 2001.

...Мирослав Лукић је, ето, такав писац. Писао песме, огледе или прозу - он поступа на исти начин, тражи ону свакодневну бодлеровску грозницу и препушта се стихији (Писац мора да ствара без обзира на потоњу судбину својих дела.) *Ма каква била судбина његових дела, Мирослав Лукић ју је до краја испунио.*

Владимир Јагличић, 2002.

Мирослав ЛУКИЋ

ДУБОКЕ
ПЕСМЕ
НЕМОГУЋЕ
ЉУБАВИ

Пробране песме

“Лейу йесму йтреба йоново и йоново чиййайи. Права йоезија је као йалимссей: наслаге слојева, и силазак кроз њих, у њих, дубље и дубље. Зайио су између разноврсних издања, добра мала, цейна издања са сведеним бројем йесама, избор најбољега од најбољега. Не може човек увек десейину најмилијих “својих” йесама йражићи међу сйойином, йреврйайи лисйове унайред, унайраџ, или крхайи ујлове сйраница да бисмо лакше нашли шйио йражимо...”

Исидора Секулић је била у праву. Као што Ракића треба издати у џепном издању, укусном, у лако повезаној књижици, исто то, и још можда више, важи за Мирослава Лукића, који је, објективно гледано, написао далеко више од Ракића. Многе од песама, пробраних у овој невеликој књижици, биле су скоро сакривене, у поетској шуми Лукићевих сабраних књига песама (*СТАРОБАЛКАНСКА ТЕТРАЛОГИЈА* и *ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ*). Сам аутор се већ био изјаснио о томе.

Песме су овде пробране, пре свега, из најобимније, недавно објављене Лукићеве књиге *СТАРОБАЛКАНСКА ТЕТРАЛОГИЈА* (Београд, 2006, 700 стр.). Овај одбир се разликује од дигиталног избора песама публикованих на Вебу Заветина 2003 “Дубоке песме немогуће љубави”, по томе што је састављач пошао и ставио на чело овог избора песме које је сам песник у своје време објавио у 2. издању антологије српске поезије “*Несебичан музеј*” (Београд, 2000). Пробрано је седамдесетак одличних песама из целокупног опуса Мирослава Лукића! Овај књига има и један раритет: Песник је једној од својих најпознатијих песама “**Дубока песма немогуће љубави или Скривени босиок**” дао коначни облик баш у овом издању! Реч је о наизглед ситном и неважном, али у суштини филигранском раду.

За разлику од **Песама из романа** ово џепно издање доноси мање, најсведенији број одличних песама. Оба издања су изврсна, иако различита, откривајући **скривено** овог песника. Овде су ипак бирани **вечити чудесни коренови**, како сам песник на једном месту рече.

И.М.Л.

НОБЕЛОВА НАГРАДА

Бродски ју је добио пре педесете,
 Шејмес Хини са педесет и неколико,
 а Сајферту је доделише у дубокој старости.
 Многе су заобишли. Списак је подугачак.
 За сиромашног песника висина новчаног добитка је
 скоро баснословна, не рачунајући оно што уз
 Награду иде приде. Та награда има смисла ако се
 писцу додели пре педесете.
 Нобелова награда није довољна за оно што хоћу.

Само је сујетним будалама Нобелова награда циљ а
 не средство.
 Велики писци клијају из једног зрна.

Не бринем што ће многе песме остати недовршене
 и што ће многи фрагменти
 заменити сламу на ватри.

Има нешто што је страшније — трагедије генија,
 несреће мојих пријатеља, лудило, шизофренија,
 Вечни неред.

У београдском поткровљу је неред,
 али зар није и овде, на овом салашу?

Сећам се првог власника, као кроз маглу, више бих
 могао да испричам о његовим унукама и рас-
 падању фамилије него о његовој физиономији.
 Чак бих више могао рећи и о овом пределу, о овом
 путу што вијуга узбрдо, уз који се он успињао год-
 инама стрпљиво и с вером.

Стара пријатељства не важе ако се растуре на
 првим тежим пробама!
 Жена може стати између пријатеља
 и начинити од обојице животиње,
 свиње или псе.

Ову сам песму започео у јесен, у престоници, а
 завршавам је, ево, почетком пролећа, крај бунара
 напуштеног салаша у Хомољу.
 Ретки борови делују дивно усред листопадне шуме
 што тек олишава.

Сто од дасака на којем пишем,
 под шљивом, поцрнео је, већ полутруо.
 Жене треба бирати према зубима, као краве. Кад
 суботом на пијаци у Кучеву купују краве, ухвате из
 за ноздрве и доњу усну, и пажљиво загледају зубе.
 Грубо и напорно, али са разлогом.
 Зуби су огледало душе — код човека,
 огледало снаге и здравља — код крава и коња.

Врло је мало пријатељстава из младости која нису
 дело нужде,
 и тако је мало пријатељстава за читав живот!

Бродски је у међувремену умро, а пиће које је требало да попијемо
утроје или учетворо, у Паризу, Будимпешти или Бечу,
попиће нека друга тројка или четворка.

Није страшно прерано нестајање: дивније је настајање,
ове рацветане гране трешања у којима зује безбројне пчеле,
ова дивна зелена падина, укус воде из бунара што
мирише на жиле букава испод којих извире,
поглед мога старијег сина који је
пошао са мном узбрдо, стазама мог
детињства, гнезда косова на дохват руку крај пута
и покрај бивше плантаже малина.

Овај бунар части уместо Бродског
бистрином или спиралом:
вежбам се да ходам по празнини и будућности.
Све што могу да учиним јесте
да тражим опроштај за све своје погрешке и очекивања,
за грехове својих пријатеља,
да генијалност лудила и дубину шизофреније усмерим
према лепоти призора, тренутка, живота.
Кружења орла у висини.

И гнезда косова крај шумског пута, корења мали-
њака, маслачака и љубичица, корења белих бреза,
што у себи чувају и зраче светлост.

Нема бољег пута од тога: почни
одатле где си... од тога што те мучи.
Од лудила и шизофреније, од апсурда.
Од величине Малих разлика...

*(Београд, јесен 1994 – 1995. Мишљеновац
– Чивавице, субота 27. април 1996)*

Последња одбрана

Живот је кратак, чак и кад потраје предуго, ако је
човек осуђен на једно место, једну земљу, један
језик, језик који одумире.

Колико је потконтинената и континената, мора,
океана, залива, кањона, планинских врхова и
земаља које, вероватно, нећемо видети својим
очима?

Колико је девојака или жена које нећемо волети
иако су оне то не једном пожелеле и чекале нас од
првих разреда средње школе, скоро до четрдесете,
и после — после свега?

*Колико ће светио̄ знања, духовне баштине
древно̄ човечанства, осјата̄и изван сторујања
наше̄ немирно̄ духа?*

*Колико ћу, расворен као со у води,
у Богу, и Бо̄ у мени, досе̄ти до лично̄сти
Универзално̄ човека и усјосављања изворно̄
йорейка ствари?*

Пре повратка Богу, претходно је мој повратак
самоме себи, свему — АПСОЛУТНОМ, поезији
— аскези самопрегора и херојства.

*Поезија је алхемија, град филибара, град саграђен
од зла̄та, од йрочишћене душе : йоследња
одбрана.*

Ја самог себе негујем и горим
на сопственој ватри, суделујем у култу аскезе, прет-
варам се у Диониса да бих био рашчеречен, да бих
будан ступио преко прага смрти како бих се
почистио и добио своје вечно обличје.

Ако сањам о Музеју Немогућег Ратара, није ли то
сан о перуанском
Златном Врту?

О Светом врту стања и слике света,
какав је свет изворно био
и какав ће коначно бити?

МУЗЕЈ НЕМОГУЋЕГ РАТАРА и Последња
одбрана прилика су да се
исправи грех и рашчисте рушевине ЛУДИ и
ИСТОРИЈЕ.

И да се свет врати на оно место
одакле је сурван. Свет опет може бити претворен
у Златан Врт.

Зашто бих се бојао смрти ако се чисто злато моје
душе истопи у ватри самопрегора, херојске душе?

*Зашто бих се бојао несјајања, ако су ујаљене
Рајске свеће,
и ако је већ зайочело стварање Златно̄ Врта —
йраслике светиа која йнролазно живи у светиу? . .*

(1993 – 1996)

ХИМЕРЕ

Говорио сам већ о химерама
на врло упрошћен начин (чини ми се).
Оне су опет ту, док размишљам
о једном воћњаку на чијем крају
беше шупље багремово стабло
пуно саћа и меда одбеглих пчела.
И о једном комаду њиве покрај пута.
О том путу насутом шљунком.
(То су све химере,
али могле би постати јава,
нешто оствариво, могуће,
трајно и битно.)

Химере су ме водиле
и још увек ме воде.
Тишина летња ритова, ливада
Слапови хмеља. Предања мајке.
Вечност. Химере су њени суседи.

Док ме буду водиле,
ма колико то изгледало апсурдно,
нећу залутати у овој загубици.

Поново говорим о химерама,
схвативши да су ме четрдесет
и пет година одвлачиле од празнине
и несумњивих знакова пропадања.
спојила са Лазаревом суботом.

Химере воде тим макадамским путем -
слепим цревом за хиљаде и хиљаде -
што се успиње на брежуљак .
То место је узвишено и као створено
за светски левак, који само ја видим,
који сам видео силазећи низ благи брег,
удишући њихов мирис.

Химере су ме водиле уз брег,
низ брег, и према непрегледним шумама,
острвима млечних печурака, детињства и
јеленака.
Химере су ме довеле доведе.

ШУМСКА ЂЕРКА СА ЧЕШЉУГАРОМ

Камен је најстарији на овој планети,
зато њиме граде храмове,
престоле, столове
и лукове капија.

Земљиште припада оном ко га је оградио
и орањем му дао смисао.

Дрвеће је на сликама
ухваћено у мировању.

Жена је затворена својим полом
док изнад њене главе лепршају
црне птичурине (осетивши воњ
крви која се одлива).
Мучи је несаница и рог месечев.

Она излази из пећине
и хода по месечини
до камена пресвученог пурпуром
на који седа, у провидном велу.

Окренута је бреговима преко реке
иза којих се рађа сунце.

Чешљугар на њено крило слеће
и кљуца грашке зноја
што јој се низ груди котрљају.

Поветарац навире у налетима,
као плима морских таласа.

Ноћ је дубока и сеновита
као њена чежња.

Чешљугар задрхти пред том дубином,
дубином ноћи, чежње, тишине гајева
и зацвркуће.

Цвркут је превод дрхтања...

Уредници

ОНДА беше 1989. година, а сада је 1995.

Он је прочитао мој Рукопис,
не одобревши га за штампу.

Он је прочитао мој рукопис,
онако како чворци зобају пуцад грозда,
зобао је најкрупнија и најсочнија зрна.

Онда је његов ученик
зобао исти грозд —
јесен 1993 — јесен 1994.

Мој РУКОПИС је у разна времена
прехрањивао та уредничка пискарала,
те "писце" које су угурали, чак,
и у обавезну школску лектиру!

25. март 1995. године, четири поподне.
Диван дан. Читам поново тај Рукопис који је имао
најчудноватију судбину међу свим мојим рукописи-
ма.

Стигао сам до потресних слика окупације источне
Србије
у Првом светском рату.

Прочитао сам више од половине Рукописа.

Уредници су, као птице грабљивице,
украли што су могли. Не и главну идеју којој нису
дорасли.

Можда су се зато и осветили: онемогућавањем
штампања
тога Рукописа, мада
посреди може бити и најобичнији кукавичлук?

Видим кроз прозор (доле у Раковици)
промичу аутомобили као бубашвабе.
Маркес је написао дивне странице о то,
а ја о хиљаду година самоће.
Написао сам то, пре Чарлса Симића,
који је одличан песник.

Волео бих да су тај Рукопис написали
они који су онемогућили његово објављивање.

*Велики везири и њаше, књижевни и идеолошки
јањичари
држе ме у зајџу, више од њирисџа година!*

УЗАЛУД, УЗАЛУД!

Ја подижем устанак, окупио сам довољно устаника:
четири стотине и двадесет страница,
написаних скоро пре десет, пре педесет година...

(1995)

ХАОС

Живим у неизвесности
 раздвојени између не више наде
 и сироте за мучење

лажи
 подразумевања

сурога је реалности
 љигава су бекстива
 усуд ми је веома близу

твржишће је немилосрдно
 не знам шта носи сушрашњи дан

гузови мадоне
 сумњиве промене на кожи
 на челу, на бутинама
 шри врше наочара
 приближавања нече
 коначно
 баријере
 судбине

олује
 ћепенци
 фијук
 шићарције
 и јарције
 кошља се
 низбрдо
 низ кров
 српске куће
 фијук
 шкрџути
 вихор
 изнад јошвиоке
 дрма се
 дрма
 кућа бела (већа од хошела)
 на тробље јодсећа
 шрџ
 и земља цела
 не би ушо
 у шју шарџију
 ни за брдо карамела
 Онда не кукај
 и шри!
 Чараје и таће
 баћо, крџи
 као швеља
 ...

СУДБИНА

Ударац за ударцем. Мај, јун. Дуили сџрес..
 Туђ ми је овај крај. Идем кроз мрак, џуђ.
 Не верујем; не осећам нишџа, ни бес.
 Нахваџала се, као у џеџли с џекмезом, буђ.

Туђ ми је овај крај. Идем кроз мрак, џуђ.
 Не верујем; не осећам нишџа, ни бес.
 Нахваџала се, као у џеџли с џекмезом, буђ,
 око живоџа, будућности, џолеџа, зрења.

Оџирем се, али изџледа слабо и узалуд;
 судбина ме својим зуџчаницџима мења.
 Пџице су јуџрос донеле уџозорења;
 снови џре њих (не нисам суџеверан, луд).

Не живим џод џеџином слџџиња, маџновења.
 Је ли ме џроклеџсџво, или Боџ,
 доџерао до овоџ руба, зида, аџсурда?
 Немам куд?

Можда сам у исџрчавањима џреџерао?
 Боџ, ваљда, све види? Није ми џруд
 био узалудан сав, о џоме не вреди џричаџи.

Сеоба је на видџку, блиска. Не Сџрашни суд.
 Тамо џде ће барске џџице кричаџи од свиџања.
 Имам, изџледа - куд. Север је моја сџара и коначна судби-
 на?
 Шџа су ми суђенице одредиле кад сам рођен,

џо више нико не зна. У ћуџању је дубина?
 Пијан сам од џуџе бескрајне, не од вина.
 И изџледа да сам Усудом вођен...
 Гуџи ме леџња сџарина и џмина...

ЗЛОКОБНИ ЗНАЦИ

Сањао сам оца
у њородичној библиотеци
исход сивола
нешто изражи
нешто је рекао
рашчупан
не могу да се сећим
нисам могао да се сећам

светлост је толика била
јуче њодне на Бежанијском гробљу
док су Здравковићи укојавали своју мајку

смрт, хаос, ѓаврани, љубав и светлост
кромпир са Урала
ошкоси са Урала
брезе и јеле
амбиси исход врхова Кафказа
све се завезало у чворзве се завезивало у чвор, у
бол

Пробудио ме је у свињање ѓавран
Нисам разумео шта њоручује али сам се мало лец-
нуо
сећам онога што сам сањао

ишраћедија никада није делимична
несрећа је ољромна

Хаос цури и намеће се
вране су њамешне њишце
Јављале су ми се јуче у свињање с крова
неусљех је усљех
усљех је неусљех

Вечнаја памјат у Кајели
зајим изнад гроба ошворенољ
орно засињање лојашама
руже и лице мајке

На њедесељак корака
од Кајеле, мермер и светлост
фољографиа моје њрве њокојне жене
Хладовина борова
ширина гробљанскољ хоризонша
иших разљовори; њословност, њљознавање
светлост, љубав и смрт; ениљма смрти
решавам је бавећи се ениљмом љубави
свакодневно умиру њрекрсна бића
које сам само једном, или два њуша срео,
а неке никада нећу
Сувишне су речи, на гробу
Тако реско звучи њозив на даћу
Ракија равна ошрову, виљриолу
Зљоде из јужних крајева.
Присећања на дешињство и младост,
љољачу, сир, њечену љушу њајрику,
извор шумски ледењак, незабораван,
нејоновљив укус; иљурске крушке.
Медведи на Радану.

Мирослав ЛУКИЃ

Обнова воћњака, крајки век сјенлејки
нико не сјомиње срјске шљиве
снеж на жлавама
искре у очима
брајска љубав која је победила године
лејо је чуји, још лејше видеји
како се браћа заиста воле и помажу
и налазе једни другима и у срећи и у несрећи
волео бих да можу да ошјујујем на Урал, на
Кавказ
и да имамо испод Кавказа ошјанем коју годину,
чак и у Сибиру...
Помишљам на нейрежледну равницу
враћа ми се земунски пољед на Борчу
у мочварама и нейрежледним ријковима
осим пијавица и комараца расје и нека нада...

ПЕДЕСЕТИ РОЂЕНДАН

шјейиси
шјојли јод
срјско - шјијтарски крај

Бој бди и помаже
Свемогући, Свевидећи

Зли износе шјуј
без речи

хаос
рачуница сјина

Домаћи паук

1

Свака кућа
има таван и подрум.

Домаћи паук
завукао се у сваку.

Најзнатнију.
И најнезнатнију.

И разапео своје замке.
И лови муве и мувице
и исисава их.

Као оса зрна грожђа.

2

Ради једне муве паук не разапиње мрежу.

3

Све је на проби,
човек и човештво,
време и времена,
паук и паучина
(проговара Сумња).

Не би смео да будем затечен
великом милошћу Бога.

У овакво једно вече,
не бих био затечен.

Паук је плоднији од песника.
И таван је читаво једно царство.

4

Отац мој пун је Духа светог,
он оде тамо где мој дух стреми,
где се наши духови једначе.

Отац и син су повезани
гвозденом лозом судбине,
нећу рећи Вечности, већ
сјајем Видела, Фењера.

(Што је ћућало у Оцу, проговара у Сину.)

Што је мрак подрума или тавана
скривао у срцу Оца,
обасјава фењер упаљен у детињству
сина. Очи моје виде што нико други
не види. Источник.

И мрестилиште усред урвине.
И паунове испод расцвалих липа.
И трмке на месту где бујају коприве.
И шимшир што расте из рушевина.
И Светлост за којом идем
што зрачи с лица Господњег
пут светлости што греје разумом

спасења...

У мом Оцу огледа се моје лице,
као што се његово огледа у свему,
и све је то једно лице, Очево,
моје, детиње.

Отац мој оде тамо где је рођена Вечност...

7

*Крв необично разређена,
одводи духове у мозак,
а духови су способни да
подрже и појачају стварања, у ствању
су да држе оствореним, или да поново остворе
поре мозга - веровао је Декарт.*

Да ли је свака страст узрокована
неким кретањем духова?

Каквих духова?

Духова шупљина можданих?
Или шупљина пећинских?
Или шупљина Лавиринта?

Постоји лавиринт који свако гради
годинама, деценијама. И дужину његових
тамних и рачвастих ходника тешко је измерити.

*Како у њамћењу налазимо ствари,
којих се желимо сећати?*

Душа, према томе, није једини покретач сећања.

*Али ни жлезда, која - како верује Декарт -
узасијојно наћињући се на разне ствари,
појачава духове ка разним местима на мозгу,
све док не наиђе на оно место,
где се налазе сликови,
што их је предмет,
које се желимо сећати, оставио.*

Одговор је у средишту непознатог лавиринта,
тамо царује још непознатије биће,
више налик на сфингу, него на минотаура.
Не треба га убити.

Да бисмо изашли из лавиринта,
треба одгонетнути загонетку.

Шта то значи?

Више је одговора у неред и одлагању,
у тами и у лутању,
него у каквом књижевном, или другом архиву.

Усред смећа и последње прашине,
испод рушевина и пепела,
као на великом отпаду,
постоје дијаманти, небрушени,
који нису ништа друго
до снови - трагови у порам мозга,
гнездашца мања од гнездашца колибрија,
где се раније гнездио дух, или духови,
као ласте под шупама.

Дубоке песме немогуће љубави

Или на рушевинама тврђава.
 Тако када се дух, или духови, врате
 они у та гнездашца
 улазе лакше, но у друга,
 непостојећа и она која тек
 треба савити. И тамо полаже јаја
 и греје их својом топлином
 док се у њима не завргне
 нови кљунић који ће љуску пробити изнутра.
 Дух себи лако улази у трагове тамо где је душа
 јача од страсти.

Душа има снагу, али она је недовољна
 без познавања Истине и Духа.

НИТ која води до средишта лавиринта
 и изводи на видело
 није поредак страсти:

*дивљење,
 њошћовање и њошћенеживање, њлеменићосћ
 и охолосћ, скромносћ и нискосћ,
 сћрахоћошћовање и ѡрезир,
 љубав и мржња,
 жеља,
 нада, сћрах, љубомора, сићурносћ и очај,
 неодлучносћ, храбросћ, смелосћ, ѡакмичење,
 кукавичлук и ужас,
 ћрижа савесћи,
 радосћ и жалосћ,
 рућање, зависћ, сажалење,
 самозадовољсћиво и кајање,
 наклоносћ и захвалносћ,
 оћорчење и ћнев,
 слава и сћид,
 одвраћносћ, ѡућа и веселосћ,*

већ дух, или духови,
 који се пробијају кроз таму,
 немир, као врела пегла кроз снег.

Сећање и страсти су слепчовође.

Заборав је неизбежна судбина
 искушења модерног човека :
 на том ћубришту је завршила
 уметност амбиција и сећања.

У средишту лавиринта је
 опсенарски куфер -
 куфер у којем се чувају безразложни предмети -
 ручне шкољке, скелет риба, змијска
 кошулица, љуштуре пужева, лубање људи и коња,
 цртежи нацртани сувим угљеном, рибарске мреже,
 удице, крчази, златни шљунак - и ако, заиста,
 желим да изађем на видело, треба да прођем кроз
 средиште, да се вратим памћењу које пружа више
 горчине него радости, не бојећи се ризика,
 ничега се не бојећи.

Јер памћење зна
 одгонетку загонетке средишта и сфинге
 и има моћ јачу од кентаура.
 Памћење је начин изласка на видело...

MOARA PARASITA
(Пуста воденица)

*

ОВИ РЕДОВИ СУ ПОСВЕЋЕНИ КАТАРИ-
НИ ФРОНТЕНСОН, АДАМУ ПУСЛОЈИЋУ И
НЕКОЛИЦИНИ ЧЛАНОВА Академије алхемије, који
су желели да се њихова имена и беседе не спомињу

(Предавање одржано 7. марта 1997.
Ауторизовано 14. марта 1998)

Проћи ће можда педесет и више година,
рече неко, док се не сакупи оволики број позваних, као сада!

На скупу је било као на слави,
сви су били ту, и све је било ту
осим "светих монструма".

Седали смо на обали Четврте рајске реке
и бацали каменчиће у дубоку воду.

Тап! плус! И - круг
Концентрични кругови су се ширили
до друге обале,
а они што су отпловили низ реку,
стигли су до Црног Мора, Средоземља,
Атлантика и Тихог океана,
и још се шире...

ДОК СМО БАЦАЛИ КАМЕНЧИЋЕ У ДУБОКУ
ВОДУ БЕШЕ ДОБРО!

Беше дивно.
Беше незаборавно.

А онда је нестало каменчића!

Што је мало вероватно
(пре ће бити нешто друго :
сакрили су каменчиће у дубоке џепове) .

Појавио се ђаво у близини
и подигао неколико ђепенака

Већина се попе на ђепенке,
седали су тамо -
тамо је било каменчића.

Тамо су их изложили.

Можда ће их неко видети,
можда ће их неком продати,
можда ће их трапити
за кокошија јаја, тврд сира,
кришку хлеба?

Има света који воли да купује свашта
и црног мачора у џаку!

Тако је мислио Онај што није
видео на време ђавола и ђепенке,

Дубоке песме немогуће љубави

што није имао свој ћепенак.
Он је и даље седео на обали Четврте рајске реке
и бацао каменчиће у дубоку воду,
и бацаће их до последњег,
јер воли кругове,
ширење кругова
више од свега другог на свету.
Ђаволи су отишли са ћепенака,
али су оставили своје заменике -
оне који седе тамо.

Ђаволи одлазе,
мајмуни долазе!

Многи су заборавили на своју невину игру бацања
каменчића у дубоку реку и на кругове.

Душа је заповијена баластом, орманима и тежином тела,
букагијама судбине, живота целог. (Душа је одмакла за
онолико за колико је заосијала у муклој зајитивености
дугој низа година , каже неко йосуйи белим брашином
Времена, можда дух Воденичара MOARE PARASITE?
Душа се извија из йрулежној йела као дуља над йлани-
нама, са ливада које ће бијти йрах, и йије росу са извора
йредачких, јер је йамо најближе небеским йтелима и звез-
дама...Пусија воденица је самлела све, сву йишеницу, сва
зрна кукуруза, јарму, сав заборав, хиљаду година самоће,
сад меље оне каменчиће са ћепенака : од йоога ће брашина
бијти умешени колачи за све мрйве и живе, за
неукријена времена... Границе вечне мељаве нису йранице
ћепенака, срезова...Дубина и смисао животиа не мери се
дубинском скалом као мора , или висинском као йланин-
ски врхови. Од убуђалој се йрави лек - йеницилин, йако
и од йройалих и одбачених облика и материјала, биће
сйворено нешто друго...)

Да, да! Тако булазне духови!
Душа! Зар није ударена на муке?
Зар на ћепенцима има ичег другог
осим робе сумњивог порекла и бездушности?

*

Постоје различити начини ишчезавања
Неки чак величанствени.
И сваки има непоновљиви тајни печат.

Смрт ништа не отима, јер нема својство бандита и
разбојника. Син, умирући са Оцем, поново се рађа
(заувек). Муж, умирући са женом, побеђује судбину
(судбина је заорала дубоку бразду - бразду несан-
ице)...

*

Пратећи полумисли, мисли,
раштрканост њихову,
стиже се до сваке стопе земље
и до њене миленијумске преисторије.

Стиже се до пута спиралног
што води у небо...

Неко зна тајну тога пута...

Неко зна тајну сваке стопе земље

и миленијумску хронику неизрециву...

*

Знао је и Зазидани деспот.

Смислио је како да сакрије своје тело
да га Турци мртва не скрнавe.

Позвао је слуге
и сваком у четири ока
издао заповест изричиту.

Једне ноћи позове првог слугу
и заповеди му да га убије
у кули манастира Манасија
и зазида га у један зид.
И када то овај учини и пође из богомоље,
сачека га други стражар и погуби,
по наредби господаревој.
Овога стражара убије трећи стражар,
опет по наредби господаревој.
Трећега стражара убије четврти код моста
и он је једини остао жив,
али није знао рашта уби друга.

*

Блејк је веровао да своје благо не можемо наћи
нигде другде до у врелу из кога извиремо,
и с нама сав наш свет, ма колико нас то врело
својом силином из себе расипало...

Та жена, чије презиме пршти под зубима
као кристали шећера, допловила је на чунићу
од врбовог листића, гоњена оним круговима
што су пловили низ Четврту рајску реку
Ништа није предодређено
ни дужина живота, ако се кругови непрестано разлежу,
ако неко баца каменчиће у дубоку воду.
Свако саплитање и свака запливеност,
и свака попушена цигарета,

свака увреда, стрес и разочарање,
долази од оних заменика нечастивог
на ћепенцима. Границе вечности не постоје ...

РАЗГОВОР УМОРНОГА ОД ИСТОРИЈЕ
И ЖИВОТА СА СВОЈОМ ДУШОМ

Јесам ли ја скупљач онога што отех?²
Јесам ли ја онај чијем ће имену иза гроба поштовање
и почести указивати?²
Јесам ли ја Бог у лику крокодила, преображење у његовом
ужасу?²
Јесам ли ја змија у ходу?²
Риба у сновима, у лету, риба која прелеће реку?²

Јесам ли ја син земље, дубоких година, који спава и који ће
се поново пробудити? Родити? Јесам ли син земље до
њених граница?²
Препорађам ли се и подмлађујем умирући свакога дана?²
Зар нисам пао са планете Марс?²
Зар ми глава није одрубљена?²

Јесам ли уздигнут?²
Јесам ли препорођен?²
Јесам ли подмлађен?²

(Живећи са женом која ми по годинама ћерка може бити?)

Ја сам ја, ја сам онај који јесам, ја сам Све.

Не бојим се више ватре, ничега се не бојим.
Ватра ме поново рађа, патња ме прекаљује.

Ја сам најчистија баштина оних чије је уморно срце.
Кренуо сам путем који води
према рађању новог дана, рађању Сунца.
Кренуо сам према Горе, према светлости.

Тим путем путују јата врана и Велики медвед,
и то је пут умрлог и његове душе до загробног.

Одвајам ли се од сваког почињеног на земљи греха?²
Ја људима ништа рђаво не учиних.
Никога нисам убио.

Избегавао сам неистину. Избегавао сироте да уцвелим.
Избегавао да учиним штету.
Избегавао да ловим рибу у рибњацима туђим.
Желео сам да ми огњиште буде на тврдој и сигурној основи,
где обично дижу храмове. Жао ми је што сам многе дане
страћио на погрешне ствари и што се чешће не сусретах са
боговима.

Изабрао сам огњено море у коме истински богови живе од
истине сваког тренутка...

САОБРАЗНОСТ
ИЛИ КОРЕСПОНДЕНЦИЈА
(Трећа верзија)

Иза тебе : џустиниња,
испед тебе : књижевници и фарисеји,
а мора се најред :

по цену џосријања,
по цену жроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

Крсти на чело нацртијај.
Одрекни се нежних снова :
Анђела из срца џрошерај.

Камен џод главу.
Чемер џод срце.
Живоји џод срамотиу.

Дојуди меру џредака .
Женама бившим дај књигу расцусну.
Удубљуј се у светилости у заранке.

Не бој се усред мора
у невољи од валова :
Нека дува џроштиван ветар!

Само се чувај квасца садукеејског и фарисеејског.
Лицемерима реци : "А ви шта мислите ко сам ја?"

Воли и оне који те мрзе.
Али се чувај оних који воле
само себе и свети!

Јер све је ближи дан
када ће џрви бити џоследњи,
а џоследњи џрви.

Вера ће ти џомоћи , синко,
биће ти овај јарам блаж
у џај дан кад дође.

Појни се на гајтан-жору,
ја џадни :
али нам кажи
колико видиш неџакнутих девица?
И џија оне раде у зору
кад дивљи ветрови врускају
у бучини жир?
И на џија личи ја злајна шума
на џељастим бреговима :
на дукаће у лејим недрима
или на сан занесењака?

Појни се на Прво небо,
ја џадни :
али нам кажи
џија си видео? џија чуо?
Је ли џо Анђео дошао по своје -

слей и љув?

Шта се то бели тамо : у унутарњој дубини,
у теби -
јабукe расцветане? или снег лански?

Појни се на Друго небо,
та дади :
али нам кажи какве су руке
које су те миловале?

Каква су језера
која си видео?
И каква Друмива Анђела
и Духова изнад облака?

И на шта личи Невраи - поље :
на небо варљиво, небо варварско,
или на сјај љубави неујасив?

Појни се на Треће небо,
та дади :
али нам кажи
Божанску и свемоћну Реч.

И : шта видиш - најшиши у књижу
и пошљи црквама широм земаљског шара.
Ево, Она бруји изнутра : отвори!

Отвори! Отвори небеса у себи!
Анђео већ куца
и има кадионицу злаћу

И дано му је много тамјана
да да моливу пред злаћним Престолом.
Отвори! Отвори себе Изнутра.

Твоје је да отвориш Неотворено.

Иза тебе : јустиниња,
синарци са секирама у заседи,
испред тебе : књижевници и фарисеји,

а мора се н а и р е д :
по цену јосрићања,
по цену зроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

На Трећем небу н е к о
те чека, али о т о м е
ћеш нам јосле причати...

(Крајем 1971. године)

ДРАМА ОВЕ МОЋНЕ
УНУТАРЊЕ ПОЗАДИНЕ

1

Иза брегова: певају анђели,
и река као да се зауставила.
У њеном огледалу дубоком
планина се удавила...

И витез са сребрним луком.
Силазећи са неке стрме чукаре
набасао је на неке разбојнике
и пао од руку - фукаре.

Гурнули су га у понор,
срушили му и спалили мост.
Сад је он титрај у реци,
бели се, као снег, као кост.

Смрт га је довела до дна,
до неописивог виђења:
до анђела што певају, из сна,
до - лествица небеских, привиђења.

Усисава га левак вира,
као ритам паганског кола, култ.
Он испред себе има, ко музичар,
брвно и брдо, букову шуму, као пулт.

Он, не гађа, већ пише сребрним луком.
Небо је, знају муње, бескрајни свитак.
Ено, он прешавши преко брвна уписује
у Књигу живота губитак - добитак.

Иза брега: певају анђели, као грлице.
Облаци наругушени, као страшило,
спуштају се на ћилим ливада...
И чобана би све ово уплашило,

и ласицу, и веверицу, и овцу, и фазана,
и шуму - овај одјек што грми.
Све то витеза-луталицу мами
као дрхтај сасе или вила у срми...

*

О, где сам, где сам то, Боже, ја?
И ко то тако сетно пребира
по диркама клавира? Ко то у мени
тако стрпљиво и нежно свира?

Заборав, рана туга? Све је чудно, и ваздух.
Као на свадби у Кани Галилејској
вода се претвара у вино, Дух -
у мрезгу орахову у Гори Лелејској.

Све је прекрасно, златносмеђе,
па и тај рој голубачких крвопија.
Ушће потока, лештар, салаш, павит
и русе косе сеоских роспија...

Све је чудесно, у сутон, на трен.
Величанствени мир брестова. Шибље.

Дубоке песме немогуће љубави

Измаглица низ реку. Сврачак. Пасји дрен. Белоушка на врби.

И у плићаку очи рибље...

*

Ко сам, Боже, то тек једва слутим.
Зар може неко да одговори тачно?
Листови пожутели можда знају?
И можда зна обиље пећинско мрачно?

Улаз у пећину је зев понора који плаши
момка и девојку. Ноћ је степеник којим
миле, сове и уљези, луталице, као ваши
биљне - пречицама - путевима својим...

*

Враћају се оне сабласти из детињства:
коњи који лете, мртве свињске чељусти .
Лебде изнад засвођених капија,
као Псоглави, безглави и Куси.

Али, то су само детиња привиђења
која младићу не могу да науде .
То су само наказне слике, што стравом
сећања несхваћене ужасе буде...

*

Треба ли питати шта је ово?
Куда води ова поворка слика?
Старо се непрестано преоблачи у ново.
Ново се горди као клика.

Старо и ново ђипају у истом колу.
Колу Страве. Ја сањам невине даљине, плаве -
ствари из детињства, тонем у смолу -
тако се браним од сабласне јаве ?

КАПИЈА ПРЕКОПУТА
(Капија Заборава)

(...)

Тај мирис је отварао ново поље.
Дувари нису били бели, већ као гриз.
Мишљеновац-Српце-Звижд-Хомоље-
капија прекопута-тараба поцрнелих низ -
трбушаст дуд-клуца крај тарабе-трава.
И ништа више? Титрај листова, сени.
Како отворити капију заборава?
Јасноћу јаснију од зрачних снова?
Оно чега одавно нема? Пустоловни
свет вргова иза брава гвоздених?
Помаже ли зумбул, мирис зумбула,
шебој, калауз сећања, расковник?

Троделна, као олтар, капија прекопута
(под пазухом старог трбушастог дуда),
имала је црну гвоздену браву.
Кроз њу је водио пут ко зна куда!
У подрум? У понор вилајета тамног?
У добро чувану задружну тврђаву?
У искуства неизрецива? У преображење?
У ружичњак, у шимшир, енглеску траву?

Кључ тог добро утврђеног царства,
као да је бачен у најдубљи вир
(у сујеверје). На дно језера пећинског
(у неописив мир дутих поподнева).
Вирити кроз капију или капицик -
сачувај Боже! Из тог гнезда вилинског
(породичног ; Стокића - Барбуцана),
измилео би (кад га пусте) дечак
бојажљив - јединац плачан,
размажен, подозрив, не глуп -
златан и истовремено мрачан,
пегав и ситан, ко рупија.
Птицолик као чавка, као његова
крештава прабаба, тамна ко капија.

Доживех, присећам се, прво посвећење
прошавши кроз капију у рај авлије
скривене од погледа. Сенке дрвећа, јато
ћурана, чак и паун! Беше то други свет :
доксат, плави гроздови глицинија,
лукови балкона, низ саксија...
Собе су жуте, пожутеле као тапија,
потопила их је необична тишина -
бројне собе. И непознат, јак мирис
одраслих, апотеке, вазелина.
Увлачио се у душу дувар и мир
и грех, уједајући као мравља киселина.

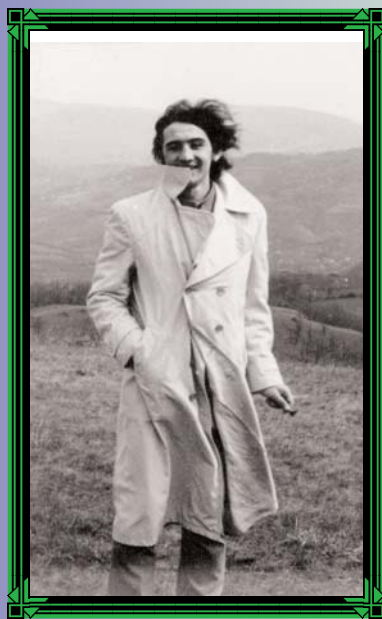
Упијао сам, од икона до слика, све,
као што упијач мастило упија...

Свеска
ХОМОЉСКИ
МОТИВИ

Мирослав ЛУКИЋ

М. Лукић
Као студент (1972, на
планинама с-и Србије).

...ЈЕДНЕ НОЋИ, пре неколико година, т р е с л а ме је права грозница - грозница какву не памтим. Такву дрхтавицу нисам доживео ни као дечак, када сам почетком пролећа - током краткотрајних сунчаних поподнева - скакао у ледени вир реке крај које сам одрастао. Било је то о н е н о ћ и када сам открио (тражећи нешто друго), свој заборављени рукопис *Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ*. Николаје Лабиш (1935 - 1956) написао је песму *Биографија*, која почиње стиховима: "Знам ја, мајка је рекла себи да се рађам под добром звездом..." Мој отац је о мени - о мом рођењу - рекао нешто супротно. Рекао је то наизглед лежерно, али са гласом у коме не беше пригушена сасвим извесна горчина, можда зато што ме је често затицао у библиотеци над књигама и белешкама. Рекао је то, уочи оне ноћи, када ме је тресла грозница.

Јесам ли заиста рођен (како мој отац мисли) у неповољном часу, под злом звездом? (Не воња ли то помало на биографију? - Али, зар се од ње може побећи? Није ли она, на изврстан начин, уткана у опус сваког песника, као срма?)

Лабиш дефинише поезију на свој начин: "Иако се састоји из чистих зайлећа и грања / Или из бистрих кристала који се ломе уз искре, / Док улазиш у њу, да дрхтиш као зими у шуми, / Јер у тебе ваљрено, кроз лед, циљају курјачке очи?"

Можда је поезија моја неухватљива биографија?

*

Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ настајала је после моје прве објављене књиге. Годинама сам писао неке стихове који су ме приближавали нечем скоро неизрецивом: Одједима детињства и плачу, народним песмама лаутара Звижда и Хомоља, једном циганском каравану и једној готово немогућој љубави. Тај караван Цигана из Бродице и Комше, враћао се (у успоменама) из далека. Пролазио је крај Мишљеновца (мог родног места) обалом Пека и нестајао у летњој измаглици.

[У седамнаестом веку, привучени богатством самородног злата на потоцима који се уливају у Пек, Цигани су се населили у Бродици и Комши и бавили се, поред осталог, испирањем злата. Циганке су обилазиле села низ Пек спролећа и крајем лета, продајући вретена, коританца, сита, дрвене кашике, колевке. Бајући сељанкама. Моју су мајку удали прерано - у петнаестој - и три године није могла да затрудни. Једна од Циганки из Комше - знајући за њену муку - поклонила јој је траву р а с к о в н и к (мушки, да роди мушко дете), коју је попила лежећи на кућном прагу. *И моја је мајка веровала (и данас верује) да ме је родила захваљујући расковнику и Циганки.*

"Пази да те не украду Цигани!" Тим речима су ме плашили читавог детињства. Али, ја сам се Цигана бојао и без тога, због њиховог дивљег изгледа, саљорогих волова који су вукли кола са арњевима пуна циганчића и рутавих паса. Видео сам их, први пут, седећи на колима пуним сена, у крилу мог покојног деде СТАНКА ЛУКИЋА, можда баш у лето 1954. године, када смо се враћали са нашег имања и салаша ПРЕКО ПЕКА? Виђао сам их и касније, на вашарима источне Србије, и другде, слушао њихове свираче и певаче, посебно плех - оркестар, покојног, Милета Матушића.]

Можда ће, евентуални читаоци, читати ову СВЕСКУ као неку врсту мога аутопортрета са велом?

Зар је иначе и нисам започео како се не започињу књиге?

Прве песме из ове СВЕСКЕ настале су крајем шездесетих, али је, највећи број, почео добијати ЗАВРШНИ ОБЛИК тек после смрти моје прве жене. Живео сам дословно читаву једну годину у Звижду и Хомољу, као Милена Павловић Барили - са мртвима. Чинило се (после 1987 - 1989) : *Стигао је час / Пролаз је завршен.*

Веровао сам да ћу коначно заокружити оно што је записано у СВЕСЦИ. Остао сам у родном крају, јер је требало остати, тамо где су била Два клина у зеницама : *Да се више никад не зајворе очи, Да се никад више не осетити умор.*

*

Сачувао сам једну фотографију влашких лаутара Звижда и Хомоља, чувара влашког језика и музике. Слушао сам их у селима Звижда (Мустапић, Лешница, Српце, Сена, Турија, Ракова Бара...), на заветинама и на поманама, али и на вашарима, као и на великој смотри народног стваралаштва Хомољски мотиви, у Кучеву. Упознавање з а в и ч а ј а ДУБОКЕ ПЕСМЕ почело је слушањем српских, влашких и циганских народних песама. Као студент, бележио сам и преводио влашке народне песме Звижда и Хомоља заједно са Ратомиром Марковићем (превод је објављен 1972. године у часопису СТИГ, под насловом *ИЗВОРЧИЋ СА ВОДОМ ЗЕЛЕНОМ*), и то је било нешто повољно.

Пружила ми се прилика да упознам, осетим (у неким песмама које сам бележио и преводио) осећање које можда најтачније изражава реч *SOLEA* која потиче од гаљешке речи *SAUDADE* и кастиљанске *SOLEDAD* (осећање чаме и самоће; звучна тугованка несрећне љубави, оплакивање умрлих или израз носталгије). Оно што је написао Гете поводом српских лирских народних песама (*'Овде пада у очи да се један йолусиров народ додирује са најкултивисанијим баш на сџујџу најраскалашине лирике, шџо нас ојетџ уверава да йосџоји ојшџа светџска йоезија и да се она йрема йриликама исџољава ; ни садржина ни облик не морају се йредањем наследџиџи : свуда џде сунце џреје она ће се сџујџно развијаџиџи'*), важи и за песме лаутара Звижда и Хомоља.

*

Постоји једна фотографија Милене Павловић Барили (снимљена марта месеца 1930. године - пред њен одлазак са мајком преко Италије и Француске за Шпанију): на тој фотографији, Милена, у црној хаљини, витка, личи на расну циганску лепотицу. Милена је боравила 1930. године у Шпанији, у Барселони, Валенсији, Гранади, Малаги, Севиљи, Кордоби (поднебљу Лоркине поезије), Мадриду, обилазећи музеје, студирајући старе мајсторе. Милена је писала и стихове на српском, италијанском, француском, али - најрадије - на шпанском. Могла је читати шпанску поезију у оригиналу.

ГИТАРА је предмет - инструмент који Милена радо слика (слике *Ујка Божа са џиџаром*, 1929 ; *Девојка са йисмом и џиџаром*, 1936 ; и *Девојка са џиџаром*, 1939). Гитара је, дакле, в е з а са Шпанијом, КАНТЕ ХОНДОМ и Лорком.

Зашто гитара? Није ли то претерано?

Гитара је - како пише Лорка - *"саздала КАНТЕ ХОНДО или ДУБОКУ ПЕСМУ. 'Обрадила је, йродубила шамну, йрадревну исџочњачку јеврејску и арайску музу, али збоџ шџоџа муџаву. Гиџара је йозајадњачила Дубоку йесму и од ње начинила неуйоредиву лейџоџу, сџварну лейџоџу андалуске драме, борбу Исџока и Зайада, који од Андалузије сџварају осџрво кулџуре'*. Тийска йесма *КАНТЕ ХОНДА* - *џиџанска сџџирија* - *'зайочиње језивим йовиком који џеја йредео на две једнаке йолулојџе'*, како пише Лорка. *'Зайџим се џлас заусџавља да би дао месџа уйечаџљивом и одмереном џуџању у којем блисџа лице врелоџ џиљана који је небом осџавио џлас. Онда йочиње бескрајно йаласава мелодија, друкџија но Бахова. Бескрајна Бахова мелодија је обла, фраза би вечно могла да се йонавља у круџ, док мелодија сџџирије насџаје водоравно, бежи нам из руку, и видимо је како се удавља ка йачки заједничке йежње и савришене сџрасџи џде душа не усџева да се искрџа. Манџел де Фаља йроучавао је шџијску йесму КАНТЕ ХОНДА. Позивајући се на де Фаљу, Лорка каже да је ДУБОКА ПЕСМА 'једина на нашем контџинентџу сачувала у својој чџисџоџи, како сасџавом, йако и сџишлом,*

својства примитивних њесама источњачких народа'. Тај веома редак пример 'примитивног њевања, најстарији у читавој Европи, њевањем у којем историјска рушевина и лирски одломак заједници њеском искршавају живи као у првом јуџру свога битисања', усјева да остави утисак 'њеване прозе, уништавајући свако осећање мейричког ритма иако су, у ствари, асонантни терцијети или квартејети текстови'. Три историјске чињенице, веома несразмерне, утицале су на ове њесме - каже Лорка. 'Прихватање литургијског њевања од стране шпанске цркве, арајска најезда, која је по шрећи јуџ Иберијско полуострво зајљуснула бујицом афричке крви, и долазак многобројних циџанских њлемена. Ујравно ње зајонетне луталице дадоше крајњи облик КАНТЕ ХОНДА. То доказује и придев циџанска који још дандањи носи сиџирија, и велика ујошреба речи кало у текстовима њесама. То наравно не значи да је ова њесма само њихова, јер иако је Циџана било у читавој Европи, и чак, у друџим њокрајинама Иберијског полуострва, ње мелодијске облике су неговали само Циџани са јуџа. У њиџању је изразиџо андалуска њесма, која је у клици њостојала њре неџо њиџо су сџиџли Циџани, као њиџо је њрекорачени лук њостојао њре неџо њиџо су џа ујошребили Араји као својствени облик своје архџиџкџуре. Та њесма се њојавила веџ у Андалузији од Тарџесија, њомешана са северноафричком крвљу и вероватно са жилама јеврејских немирних ритмова, из којих се развила читава велика словенска музика. Ово су њодударности које је масџиро де Фаља зајазбио између суџиџинских елемената КАНТЕ ХОНДА и оних који и данас њоказују неки ритмови Индије : Несклад као средсџиво модулације ; ујошреба мелодијског њростџора који реџко кад њрелази џранице сексџије, њонављање и џоџово оџседнуџостџи једном ње истџом нџџом, њосџуџак својсџивен неким изрекама басне и чак оних реџиџтала које бисмо моџли назвати њреџиџоријским, њиџо је навело мноџе да њреџиџостџаве да њесма њреџиџоди језику'.

ПРАВО у познавање за вичаја није почело јуче, ни лекцијама учитеља. Али је било више него добро што су ме баш учитељи (а касније и гиманзијски професори) водили у ГАЛЕРИЈУ МИЛЕНЕ ПАВЛОВИЋ БАРИЛИ. Било је више тих посета, баш зато што сам рођен у округу пожаревачком. Чудно, али те посете су се у мени временом и з м е ш а л е и од њих је остало нешто друго, мислио сам споредно: бокори хризантема у дворишту сликаркине мајке Данице, и нека ч у д н а к л и м а.

Та клима је (за дечака и младића који је рођен и одрастао на тридесетак километара даље од те Галерије) била б л а г о т в о р н а, као клима Италије: Фиренце, Венеције, или шпанских вртова. Имала је чудесну арому (као и песме и свирка влашких лаутара, или циџанских плех - оркестара Звиџда и Хомоља); и требало је да прођу године, чак деценије, да осетим јасније да су и клима и поднебље Милениних слика и стихова - ИСТО. Та благост и тескоба пред нечим претећим и можда уклетим, смењују се у стиховима и на сликарским платнима. Та клима је повезана невидљивим нитима и са поднебљем Лоркине поезије, али и са неисцрпним богатством фоклора Звиџда и Хомоља и североисточне Србије. Та клима је имала више него благотворни утицај и на оно што беше у повоју

(Уз Свеску ХОМОЉСКИ МОТИВИ...
- Август 1994 - 1995. Мишљеновац)

1

- Изгреј, месече, пун, пун!

- Чега се бојиш, лепојко?
 Јеси ли се можда најела
 отровних печурака?
 Или си овце погубила?
 Или си штап поломила?

- Нисам се најела отровних печурака,
 ни овце погубила,
 ни штап поломила, месече.
 Шумска ме мори морија.
 Кад се пружи,
 она ме хвата,
 кад се згрчи -
 она ми стеже груди -
 она ме гуши, као тама.

Изгреј, месече, пун, пун!

2

Ох, Мајко Божја, шта сам видела:
 у градини усред врежа пасуља -
 дирао је момак бабу :
 завукао јој у недра руке
 и играо се са свелим дојкама
 као мачак с мишевима!

3

(Басма)

Пошли, пошли два пастира црвени
 у шуму црвену
 да одсеку соје црвене.
 Одсекли су соје црвене
 и донели у обор црвен.
 Ставили су крупнице соли црвене
 у соје црвене.

Лизале овце со црвену.

Потерали пастири овце на изворе црвене,
 на пашњаке црвене.

Пасле, пасле овце траву црвену,
 напиле се воде црвене.

На бачији црвеној
 помузли су бачи овце црвене
 у ведрице црвене
 и подлили млеко црвено
 са желуцом од змије црвене.

Сирили су млад сир црвени.

Изнели су млад сир црвени
 на раскршће црвено
 и повикали: - Дођите сви уроци и урочице,
 наједите се свежег сира црвеног!

Долетеле птичице црвене
и покључале кљунићима црвеним
свеж сир црвени...

4

(Шумска чума)

Сећам се: висова, снежа,
два анђела, влашке бабе
офарбане у црвено
баш ко Јосип Броз.
Анђели жонглери нису,
као ни слушалац.
Нека Исус, син Маријин,
луди која ишће
да добије Немогуће,
да бар ѝричу, као
ѝрѝовцима ѝрѝовање,
ишћо ошћара рајске двери.

- Стара Влајна са штапом
у руци, вунених зуба,
са ћурдијом од магле,
девет је синова имала
и ћерку десету...
(Тако прича удовица
офарбана у црвено,
баш ко Јосип Броз.
Црни косови прелећу
седло брда с облацима.
Виде ћутке два анђела.
За наставак приче која
следи, слушалац се хвата
као дављеник за сламку.)
... Осам јој синова одвела
Шумска чумица.
Не и деветога - Константина
и Војкицу.
Он чува у шуми овце.
Колико је лишћа на буквама,
још толико Константин
оваца има.
Кад дотера са пашњака
овце на бачију:
"Пожури, бато, помузи
једно - две, а пропусти девет:
црн се облак, ено,
приближава издалека",
моли га Војкица.
"Није то црн облак, сестрице,
то су твоји просиоци.
Дошли су да те воде
далеко. С њима да пођеш,
да се удаш сестрице! "

Војкица заплака:
"Нећу да се удам
и да идем с њима тамо -
тамо је далеко! "
"Тамо да пођеш,
да се удаш, сестро! "
"Добро. Али обећај
да ћеш доћи да ме обиђеш.
Ако не дођеш,

земља кости да ти не прими
девет година!"

Константин не оде да обиђе
сестрицу Војкицу.
Дође чума, рашчуми га.
Укопаше га под буквом,
крај бачије и извора.
Преко ноћи земља
избаци га.
И он се сети
да није испунио обећање,
па пође да сестру тражи.

Тамо где облаци слећу
на брегове,
као јато голубова на стрњике,
узјаха на белог коња
и галопом летњег пљуска
у једно село стиже.

На раскршћу коло игра.
У коло се ухватио,
сестри ногу нагазио.
"Мајко, мајко,
до мене се ухватио
непознати рмпалија,
ногу ми нагазио!"
Свекрва јој вели:
"Не секирај се, мила,
коло атар нема,
иди, настави да играш!"

"Зар ме се не сећаш,
сестро, ја сам
твој брат Константин. . .
Дошао сам да те водим,
мајка нам је на самрти!"

Ишли су, ишли, ишли
кроз шуму и кроз ноћ;
славуји су певали
у грмљу: "Ћију ћи,
ћију ћи,
мртав живу води!"
"Зашто ову песму
птичице певају, бато?"
"Песма им је таква!"

Ишли су, ишли, ишли
док нису стигли
до бачије и извора
и гроба отвореног -
до магле густе
у којој Константин ишчезну.

У дом своје мајке
Војкица пожури сама.
"Мајчице, мајчице,
отвори врата,
ево твоје Војкице!"
"Ниси ти моја Војкица",
одговара стара Влајна,
"већ шумска чумица.

Девет си ми синова
од куће одвела. . . "

Сећам се: висова, салаша
врх Ракије изнад Сене,
снега шито се шито
и анђела, коса маслињавих
као да су умазани соком
од бурјана.
И Исуса, сина Маријиног -
он нас је довео доведе,
до бачије
и праћа шумске куће,
пуцањом преко брега,
праћом кукурека и њуова
дрвених дрена.

Војкица и сара Влајна,
загрљене, скамењене,
на праћу ланине ситоје
као ситло оскоруше
зелене на врху брега
око Бурђевана...

(1971 - 1994 - 1995)

5

(Балада о Јани)

- Ткај, Јано, ткај
бело платно :
теби за кошуљу,
мени за пешкир -
нама за венчање!

- Пути, брате, ћути!
Могу да те чују
комшије, анђели!
Него узми овце,
потерај на вашар.
Продај их и купи
свеће и намени
нашем оцу, мајци.
Срешћеш у вароши
лепше паунице.
Изабери ону
која је најлепша!

- Хајде, Јано, да идемо
низ реку у друго село,
где недељом звоне звона,
попу: да нас венча!

Кроз Клисуру јоргована
испод врба које
плачу као Јана,
црн фијакер занесе се
у кривини : Јана скочи
са обале високе и стрме
у вир дубок.

Јој!
Марама зелена реком плови,
као лист од ораха. . .

6

(Недотерани фрагменти песама
о љубави и смрти Стоће Циганина)

Превила се купина
преко врха планине,
где ће да се развије?
Није била купина,
већ је била Живана,
није била планина,
већ је био каурин,
украо је Живану
од Стоће из кревета.
И она с њим говори :
"Каурине, мајсторе,
ков'о ли си прстене?"
"Ковао сам, ковао,
ал још нисам златан,
све златаре обиђох,
чисто злато не нађох!"

*

Паун пева на прагу,
буди Стоћу сананог.
Устај, Стоћо, санани!
Жена ти је устала
и уз поток кренула
све до Саставака.
Ту је она нестала
у густој шуми храстовој
где виле вино пију...

- Где је, рече, нестала?

- То ни Месећ што залази
сада не зна, Стоћо...
Пробуди се, пробуди,
заљубљај детенце.
Ти имаш босиљак,
повијај га, развијај,
у свилене пелене,
у свилене колевке...

*

Реже Стоћа пауново перје,
посече се по десници руци.
Гледао га сусед преко плота.
- Комшо Стоћо, боли ли те рука?
- Куме, не боли ме рука,
но ме боли срце за Живаном...

- Отрезни се, комшо, умиј
и очешљај на изворчићу
са водом зеленом.
Да идемо на работу,
да копамо црн' босиљак,
да миришу пустахије,
нек' миришу, нек' уздишу...

- Куме, у тикви још вина има.
Дођи и засвирај нешто сетно
о месецу што залази
и врбама према Сени.

Дубоке песме немогуће љубави

Нож је бржи од копита
вранца, лопова и сенке копца.
Стићићу их, куме,
макар на облацима летели!

- Порава је то работа, комшо!
Мисли на своју децу.
Дубоке се чувај љубави
као вирова зелених, дубоких!

*

Ући у траг кобили
(украденој кобили),
не може свет, ни власт.
Није дато гомили
да знају оно што знају
врбе поред реке
и заспало сугаре
(залутало сугаре),
вреже купина,
вреже павити,
овчар, бугарин.

Патроле у плавом,
Стоћу Циганина
и Живану траже,
као иглу за шивење
девојка у пласту сена.
Њима се не жури,
као мужу љубоморном.
Троугао циганске љубави
њима је већ додијао
и на нос изишао
као капи јутарње росе.

Прошли су крај снених
врбака крај реке,
где падају пред ноћ
јата врана, најезени,
од ракије, ноћне таме.
Попели се на брежуљак
зевајући, меркајући
међу пластовима
неки начет - топло сено.
Руб врбака пушио се
као тек скувани качамак.
И лежећи видели су,
у долини река сјакти
као срма - од Лешнице
све до Сене,
где је куће и ћуприја
- чипка црна - од сомота -
од велура -
заклањају, к'о завесе.

*

Ући у траг сугару
(залуталом сугару),
није дато патроли,
већ овчару, бугару.

Замршена је циганска
љубавна драма,
као павит, као геометрија.

Ој овчаре, бугаре,
заспало ти сугаре
у дубини мочваре.

Мамите га, мамите,
беле роде, раките,
црне јове гранате
са гнездима, вранама.

*

Сву ноћ је мајстор каурин
падао ка небу, звездама,
па се удавио.
Каурин је говорио:
"Живана, лепотице,
ти не казуј мојој мајци
да сам јој се удавио!
Кажу јој, мила,
да сам јој се удомио ;
хладан камен - невеста,
ситан песак - сви сватови,
а рибице - свастике,
а врбице - шурњаје,
црна вода - пуница".

Већ два дана, ноћи
Стоћа плази трагом
змијског свлака.
А кад дође близу бара
и врбака сенских,
к'о на поље јадиково,
и угледа празне очи
Живанине, нож је био бржи
од поскока.
Хитрији је од патрола
Стоћин нож,
лета птица, крупних суза
и свитајне измаглице.
И рибица у огледалу
тамних и дубоких бара.
Живана је с криком заронила
с ружом испод дојки.
"Умро мајстор каурин
и ја ћу умрети,
па ћемо се под водом узети",
Живана је говорила.
"Залутало сугаре,
ти не казуј ником
да сам се ја удавила.
Кажу свима, сугаре,
да сам се удомила ;
хладан камен - ђувегија,
ситан песак - сви сватови,
а рибице - заовице,
а врбице - јетрвице,
црна вода свекрвица..."

*

Белу лозу на обали
Стоћа је ножем одсекао
и пребацио је преко гране
црне јове,
као уже,
и затегао снажно.

Пре него што је омчу
 наукао преко главе
 и заљуљао се преко баре,
 поплашивши сугаре...

Поврати се, поврати,
 ој овчаре, бугаре,
 из средишта мочваре.
 Пустите нека мрави пију
 већ скорелу крв са ножа.
 Нек' се Стоћа љуља
 очију избечених.
 Ти подбери сугаре,
 истерај га пред овце,
 ко мамурна патрола
 црну свадбу пред село. . .

(1966 - 1970) (1995)

7
**(Дубока песма немогуће љубави
 или Скривање босиока)**

Николи Караклајићу

(Скривање босиока уочи нове године)

Чек', почекај, месече,
 да идемо заједно,
 да идемо у поље,
 да идемо крај реке,
 да гледамо девојке,
 девојке и удате,
 како крију босиок.
 Свака крије своју киту
 босиока ближе води,
 у шипражју, ил' ракити,
 као сврчак, ил' чешљугар,
 или славуј, гнездо своје.
 Стражари ноћи
 круг скривања
 надзирући, назиру силуете
 врба, јова, лепотица.
 Али Месец лепо види
 и изблиза
 игру лепотица, скривања.
 Гледају се нетремице
 заустављена даха,
 слеђени тишином
 врбака и векова.

"Немој рећи, Месече,
 оно што си видео! "

Путањом, лепотице,
 утабаном, тихо журе
 према селу опасаном
 кукурикањем других петлова.
 Момче лепо, лепше
 од прерушеног ђавола
 на улазу их села чека :

"Свој струк босиока,
 где ти сакри, Бранка? "

"Не смем да ти кажем,
драги! Иди покрај реке, као други, тражи! "

(Тражење босиока скривенога)

Ко машице с' жаром, топал,
дунуо је ветар- горњак,
паперјасте јастучиће,
као веверице с црних јова,
грана
топола и врба,
ораха и јоргована,
рушећ' нежно, повремено.

И ђувегије и ожењени
траже ките босиока
скривенога, у врбаку
тамо где обично не залазе
ни сеоске сковлије лети.
Траже и - не налазе.
Одуставши - утабаном путањицом -
испод врба журе -
у крчму, где вино од купина,
крчмарице радо нуде,
и услуге по укусу
раскаланих распусника.

Упорно кроз таму лута
момче лепше од прерушеног ђавола.
И тамо где повремено одјекује
преплашене птице крик -
после трећих петлова -
нађе струк босиока скривенога.
Чији? Оне коју воли?
Или неке друге?

*(Прво јуџиро нове године;
налажење босиока)*

Покрај реке, у цик зоре,
лепотице, ките босиока траже.
Како која нађе, босиоком лице мије.
Неке друге, не нашавши,
враћају се с реке тужне,
празних руку, н е у м и в е н е .

Са свога доксата,
момче виде Бранку,
умивена лица,
с' китом босиока.
"Коме ће га дати,
кад заигра коло
увече крај реке -
Коло без зазора? "

(Коло без зазора)

Игра Коло и у колу
девојке до ожењених,
а удате до момака.
Свака ће струк босиока свога
дати оном кога жели,
а онда о - хо - хо,
под врбама у сумраку

враг је смислио игру
иди-ми-дођи-ми,
она не шкоди свету
једном годишње,
напротив!

"Где је Бранка, где је?"
брине момче лепо,
играјући између оних
што уче да играју, тек.
"Где је киџа босиока
миришљавог,
одгајаног у саксији са мушкаџлом?"

Знају ли гугутке,
ил' славуји што решише
на тавану да презиме,
дрхтећи од помрчине,
студени и носталгије?

Нико, нико не зна (изгледа)
коме даде
свој босиок миришљави Бранка.
Распусна ноћ лучи тугу
неизрециву, лепљиву и пријемчиву,
као што се кожа руке
о гвожђе на мразу залепи,
па не може, не може да се одлепи!

(Крај)

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
да идемо одавде,
да тражимо Одговор.

"О љубави немогућа",
мисли момче даноноћно,
"иџа ње сакри на дно џужног срца мога,
као киџу босиока скривенога,
да ње нико никад више не пронађе?"

Одговора ако има,
познат је Анђелу са лампом,
или детелини шумској,
црвеној, полеглој. . .

Волео сам ње, бре, Бранка,
оне зиме, волео сам ње више
него Сџоћа Циџанин своју Живану,
више него оџац моју џокојну маџер.

Волео сам ње, бре, Бранка, немогуће!
За њу љубав речи нема.

Уочи нове године је било;
волео сам ње деџиње,
џрудвао ње снежом,
а нисам знао,
нисам знао,
бре, Бранка,
да ће ми ње украсџи џролеће.

А када ње је украло џролеће -

йролеће или Коло без зазора -
ја нисам имао снаге,
бре, Бранка,
да ти забодем нож у срце,
ко Сшоћа Циџанин својој Живани. . . "

(Ейилоџ)

Ни шебој, ни ноћне фрајле,
ни козја крв, ни зановет,
ни црвени багрем, звездан,
ни златне рибизле, јоргован,
нису прави мелем,
већ с е ћ а њ е -
сећање до усијања!

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
до локвања белих
барских и мириса дивље
перунике,
до гробова и градина
Звижда и Хомоља,
до флаута неухватљивих анђела
Целине,
жуна у врбаку,
полегле и ћутљиве црвене шумске
детелине.
До неизрециве носталгије
и сласти и горчине потпунога заборава! . . .

(1969 - 1989) (1995)

8

(Понор)

Ту је знак једнакости између ТУ и ТАМО,
ту где потомак поглед окреће унутра,
тамо - где поток понире у дну буква.
Ту су спојени ноћ и дан, јуче и сутра,
бакар, волфрам, злато и дивља перуника.
Цвркут звонки у грмљу чешљугара,
блистав сребрни млаз, папрат и пара
што навире из гротла, као из сулундара
доњих котлова. Ко упорно ствара
од метала злато?
Дух изумрлих медведа, лопатара,
или предака?
Или дубина мрака
без краја, неизвесност, сумња и јара,
што цере се као мошње уштројених јунака? . . .

(1976 - 1995)

*

Овде се йуџ завршава
шибовима и траницом,
урвином и йровалијом.
Шша нас чека й р е к о
осим заводничкоџ сјаја видокруџа?

(Поново пронађен, извор)*Димитрију Лукићу*

Како прећи с ону страну?
 Како - кад је зин'о Понор
 као шумска змијурина
 гутајући крај потока
 пегаву пастрмку с' главе?
 Шта нас чека тамо, сине?
 Псине, салаш, забран? Рушевине?
 Није ли боље да се вратимо
 тамо одакле смо и пошли?

- Оче, мора да смо Богу пошли,
 или нас је Бог послао
 да утолимо велику жеђ
 духова : онога и овог света.

Ако смо Богу пошли,
 пази да ноге не положимо!

Пођимо брвном -
 брвном изнад Понора -
 мора да постоји такво брвно -
 брвно за Прелазак.

До Другог се света стиже
 преко брвна од длаке.
 Не пречицом амбиције
 којој је Бог поставио
 препреке, псе и амбисе.

Кукурек у заветрини,
 ко одојче зева у сну,
 не бојећи се ветра
 са маказама ; ветра са истока,
 са запада, са севера : укрштеног.
 Трули шумадијски плот
 заштитни знак је Круне
 Шумске краљевине.
 Њега чувају псине
 забрављеног шумског
 краља, духови, опсене.
 Не бој се, сине, псина:
 баци им камење да се
 наједу и скамене!

Док нам је Жеђ путовођа
 не бој се висине, псина.
 Преслан је сир овчји
 и качамак овог века
 (историје). Иако је брвно
 танко, као влас косе,
 пођимо преко, храбро,
 као арлекини.
 Кроз шибове
 и бујни калабук у дну
 доље, где расковник
 окове са ногу скида.
 Кроз шумарак од бадњака
 и густиш црвених врба

до извора, Букових ливада.
Зденче заборава, непресушни,
зденче! Жедан сам, тако жедан!

Напиј се, жедниче, колико волиш!
Сви путеви воде о в д е ,
где су једном започели.

Пијем, пијем и опет пијем
и никако да исцрпем
извор шумски, неисцрпни.

Поточић из мене пије,
златан Пек из поточића.

Дунав широк из срца Пека,
из Дунава Црно море.

Из Црнога мора - дивна дуга.

На небу је дивна
половина Круга,
у дну Букових ливада,
у шумарку од бадњака
и сјају црвених врба - друга,
још дивнија половина...

10
(Змија)

Јосифу Бродском

Земља земљу љуби,
немој да је љуби!
Ја знам добро шта
пољубац гујин значи.

Гуја вреба из прикрајка.

Одатле се боље види
Христова вечера,
Христова постеља,
Христов подглавач,
Христов покривач.

Скакавци и многе бубе,
таштина таштих, лица
заражена надама, које ће
већ прва бразда да
затрпа и сједини
са сламкама и опалим
лишћем, гранчицама,
подмуклом тишином земље,
воденицом која меље
ситније и финије
од свих других воденица.
Од о в о г ће неко време,
као коса у мртваца
која расте, да претекне,
можда, само оно што је
зрело, труло. Оно што умире,
или што је већ умрло.
Диван шљам се заварава
(академици, еминенције,

кротки, крепки, фини,
лукави, задригли, чили) :
Земља земљу љуби,
земља земљу љуби.

Барака у сутон
скида стари свлак.
Новопечени молер жури
да престигне маглу.
Он ће свој труд ноћу
да наплати у натури
од још држеће
(змијолике) газдарице.
Отровница више има
у квартовима него у
шумама. Сок им прија
с алкохолом, и смрт
слатка. (Кад се гује
паре, смрт режира,
ко редитељ, настран,
стрпљив, представу
фантастичну, постмортемну.)
Земља земљи,
тело телу отров и јед.
Мрак, мрак :
рогом боде. Нико и не сања
да умире. Враг репом управља
љубљење земље и земље.

- Шта ти је? Што говориш
тако? Ко ме?
- Змија ме ујела.
Пишем писмо упућено
преко девет гора,
мора, магли, можда
немогућем и далеком читаоцу?
Оном коме пуно значе
пастрмке у потоцима
што искачу да поздраве
- не шљам књижевних трибина -
косове и пар фазана,
даму у хаљини тамноплавој,
опшивеној црном траком,
или можда дух сумрака,
ил' грм јоргована
(на литици) у пламену?...
(17. октобра 1994)*

---

* (Јосиф Бродски био је још жив, када је ова песма
настала - то добро знају сви они који су имали прилике да је
прочитају када је настала ; то више кажем због оних других који
нису били у прилици оних првих. И због самог Бродског, који
је умро, у међувремену, само за оне који га нису читали. . .
Крајем маја, 1996, у Београду)

11

(Мојив са Бандере - Столица)

Међ' буквама обади чекају
 да буљук оваца, или пас, говече,
 потраже печурке, укусне ко сир.
 Тишина је (чини се) предубока
 - од заранак до увече -
 па се у њој даве пукови сенки,
 као мрави, као непливачи у вир.
 Поток је црн, као сазрела купина.
 Поглед кроз девичански буквик сеже
 бучином непрегледном. БАНДЕРА трепери
 као језик псећи. Багрдан, Авала,
 у мутном недогледу, такође. Прравице,
 љуштуре пужева, змијин свлак,
 сијају тамо где је сунчев зрак,
 зарио врх мача у мишије тло.
 Горуни су стамени, високи, као преци.
 Грмани, грмани, папрат и пузавице
 воде до олтарa Шумске престонице.
 Ивањско цвеће, кантарион,
 блескови и озон нуде,
 као домаћица госту, хлеб и со...

(2. август 1993, на обронцима Хомољских њланина)

12

(Литургија)

Зове ме глас Невидљивог,
 Целине,
 и одазивам се.
 Глас светлости.
 Цвркут ластавица.
 Звук двери које се отварају.

*ГОСПОДЕ, ѝружи руку своју са висине свеѝођа
 сѝанишиѝа свођа, и укреѝи ме за ѝредсѝојеђу
 службу ѝвоју, да неосуђено ѝредсѝавши
 Пресѝолу ѝвоме, извршим бескрвно свеѝѝеноде-
 јсѝво. Јер је ѝвоја сила и слава у векове векова.
 Амин.*

Зове ме ветар. И шума.
 Извор и клисура Витовнице.
 Роса у трави.
 Рибник и Огледало твоје,
 поклонићу се са страхом
 дубини твојој светој.

Боже, милостив буди мени грешноме.
 И љакону што прилази игуману
 држећи у десној руци стихар са ораром.

(1995)

13
(Одјек)*Петру Бркићу*

Клас жита сазрели
с ногама у блату,
а с' главом у злату -
силазећи с воза, видех.
У ватри гори,
ватре се не боји,
пауница :
гујина глава,
господско рухо,
арапске ноге.
У излогу кројачке радње,
не у пепелу,
стара је љубав запретана.
(Уста нема а уједа,
ко коприва.)

Главна улица је празна,
као поглед варошке луде.
Ровашена годинама
и чекањем,
ко мркоња лежи варош :
свет да скочи,
не може је дићи.
У маглу и тунел шума,
воз на исток оде
даље.
Одјек воза у даљини,
звона Бога истинога
који звони на узбуну.
Одјек се враћа,
одјекује на речном насипу.
Као слап се стрпоштава.
Звездану прашину
и цвевове беле раде,
лишће, пену,
вир матицом задржава.

Одјек. Одјек је мој водич.
Живи упорно без тела,
говори без језика,
смеје се без радости,
плаче без душе.
Нико га не види,
а сви чују.
Одјек. Одјек. Одјек.

*

Уста нема а уједа
то што под врбама
без клина виси :
паучина и тишина.
Као трзај весла,
вира тихог и дубоког,
не олуја и поводањ,
површину перајима крупна
мрена љуља, љуља.
Кругови се шире
и сустижу једни друге,
упија их плићак боје муља

и као јед зелена трава.
 Песнику би упутније било
 да обује рибарске чизме
 кад запуца кроз мочвару
 и шипражје бара, успомена.
 Гуја има разноврзних,
 и ексера зарђалих.
 Срче и сечива од седефа.
 Боље је ићи узводно,
 иако теже. Лијана на врбама
 има толико да се
 читава варош, срез и округ повеже.
 Роса је врбаке поплавила,
 а мрава не може да удави.
 Бос по трави да појаса
 може ићи само онај
 што разуме језик змијски.
 Језик змијски, ил' Немушти?
 Језик сена у навиљцима?
 Зна ли деда што у сунце гледа:
 зелен му skut,
 а шешир жут.
 Или бела црква што
 на једној нози стоји?
 Или бабе што у воду падају:
 нит' се вода замути,
 нит' се бабе удавише.

Године су ме,
 и судбина,
 натронтале,
 увиле у бело платно и плаштеве,
 као мумију.
 Одјек, роса и река ме свлаче:
 одвијају, развијају,
 стрпљиво и нежно, к'о одојче.
 Мени неугодна, виру нагота
 прија, као змијче у плићаку.

Идем уз реку, реком,
 као светлост кроз стакло:
 пролазим и не разбијам.
 Ја идем, и још неко са мном иде.
 Ја станем, и он стане.

Сав свет обиђох, Боже,
 а алге у дубини огледала
 речног не могах!
 О, како вас волим
 fine седефасте шкрге реке.
 Ко језик биља крај обале,
 локвања и риба зна?
 Можда куће на обали
 усамљене на брежуљку?
 Висећи мост преко реке
 могао би неко вичан
 у свој нотес да уцрта -
 учитељ музике (на пример),
 који је ступио у службу
 кнежева Естерхази?
 Немуштим језиком
 говоре преврнуте куће
 пливајући површином
 као рибе по оморини.

Говоре тихо,
тише од увода клавирских соната,
дајући тишини ведром мирноћу кнежева.

*

Уста нема а уједа
сумњив ортаклук Ракова!
(Тражи врага, заплешћеш се у мреже
разапете, пажљиво испредене.)
Ивер не пада далеко од кладе, знај.
Ако су баба и мајка биле за комшије
и барабе слатки рај,
унука ће те,
к'о електрични вод спржити.

Зло је твоје колико и света.
(Сети се почетка једног лета,
опроштаја на перону.
Нико тај загрљај не би разумео,
сем распојасаних богова старих Словена,
Немогућег ратара Растка Петровића,
и ластва које излећу
из гнезда на свој први лет...)

*

Уста нема а уједа
месечина хладна, к'о лед,
месечина јоргована:
пепео и звук гајди,
који, ко облаке ниске, ветар
витла празним небом.

Лепотица прецветала,
очију сјерих и пути
миришљаве као шебој,
крши руке у тишини
празних соба.
Пуна је кућа нечег,
а она не може т и м е
ни котарицу напунити.

Смлаћена је, к'о смрдљевак
изненадним пљуском,
ил' проласком воза.
Кућа је усисава, као левак,
и одсуство мужа
на службеном путовању :
у собе навире поводањ,
воз бунила, страве,
ужаси празних година
што без ногу и без руку
сами себи друм праве.

Заточена у кавезу,
у бунилу на југ креће,
пауница, тим друмом,
јер јој се учинило,
да је неко зове,
а не види га.

Јаблан ли је, или онај
што гору ломи без руку,
а косе мрси без прстију?

Ноћни делија
што под врбама свира
на латицама далија?

Прође воду, не укваси се,
прође ватру, не изгоре.

Гле, црна појата,
црвени волови,
зелени рогови (Броћ!).

Дуг дугоња чик до неба.

Ноћ и ветар, као јаблан,
намотавају је у клубе
као конач из кануре -
празних дана и година -
веште руке.

Намотава је мрак и бор,
и у бору чвор.
Да потраје може ноћ
и кад замршена и полегла
црвена шумска детелина
завоња, као твор!

Муж је сваки - пришипетља!

Смејући се и врштећи,
и ржући, к'о омица,
лепотица сва у роси,
дубином својих крикова,
пробудила би пола атара
и распалила тромост
крвавооких црних бивола!

Хрче сном дубоким, варош.

Махну ноћна птица крилом
и откри вас свет
једним пером.

Преваре на свету нема!
И кад се догоди (оно што тако зову),
облаци се спусте на обалу
и покрију призор.

Одјек је свему крив.
Одјек. Одјек. Одјек.
Брава Одјека, без кључа,
Одјеком себе откључава,
закључава. . .

(Средином лета 1995. Кучево)

ФРАГМЕНТ ОТЕТ ОД ВЕТРА

ЛУКИЋ МИРКО - СКЗ (Кучево, 13. април 1968). -
 Нуди Задружи збирку песама ПОКИСЛО ЦВЕЋЕ (1 л.; 29
 x 20;п. р.; лат.).
 СКЗ - МИРКУ ЛУКИЋУ (Београд, 3. јула 1968). -
 Секретар (Н. Стипчевић) одговара да Задруга нема едиције у
 којој објављује збирке песника почетника (1 л. ;п. м.; ћир.).
 (Светлана Стипчевић: КЊИЖЕВНИ АРХИВ СРПСКЕ
 КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ 1892 - 1970, Београд, СКЗ,
 1982, стр. 181)

Свако може за једну ноћ и бољ *јосіаїи*, сматрао је
 Проперције, и *бесмртїан јосіаїи*, ако му *драгана*,
Цинїија јоклони више њих. Ко је упознао бесну
 љубав, истинску љубав која не зна ни за какву меру
 и ограничење, ко се ко Амор родио на селу између
 говеда и неукротљивих кобила, ко је пио на гозбама
 из чаша од буковог дрвета, ко је уживао у тишини,
 и живео задовољно у усамљеним шумама, коме се у
 тами у игри драгана отимала, да би му затим груди
 обнажила и пољупцем отварала сањиве очи - тај није
 измислио страхан мач, нити је суров и грозан човек.
 Више је налик на ратара који је упрегао волове у
 плуг, и у миру лозу однеговао и вино сачувао у
 бурадима. Он, ма шта га снашло, вози кући из шуме
 на колима жену и децу. И његов алат, мотика и
 раоник, блистају и на киши, док оружје сурових
 најамника у мраку рђа.
 Нећу се бојати старости, ако остарим као сељак.

Волим да будем тамо где се још увек ору дубоке
 бразде и засејава здраво семе. Где се нешто ново
 заиста рађа (дете, лист, киплингovski мајмунски
 град у дунгли, МУЗЕЈ ЖИВЕ ТРАДИЦИЈЕ,
 бачија или црква, рибњак или испирање злата из
 шљунка) и можда баш томе треба захвалити, што
 скренух са уобичајеног правца и уместо на Зелени
 венац пођох са ветровитих калдрмисаних улица
 старог Београда (Задарска) у најближу књижару. У
 тој књижари се књиге могу слободно прелиставати,
 и тако после Атласа корова, налетех на књижурину
 КЊИЖЕВНИ АРХИВ СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ
 ЗАДРУГЕ 1892 - 1970, где у одељку ПРЕПИСКА
 С ПИСЦИМА (1 - 448), сређеном по азбучном
 реду, прочитих на крају слова **Л** - не верујући својим
 очима - редове цитиране горе.

Књижурина беше објављена пре тринаест година и ја
 сам је, ево, први пут прелиставао тек сада, као
 четрдесетпетогодишњак. Када сам 13. априла 1968.
 године понудио СКЗ своју прву збирку песама
 ПОКИСЛО ЦВЕЋЕ, нисам имао ни пуних осам-
 наест година. Био сам ученик трећег разреда гим-
 назије, и радије сам читао Бодлера и Адија, и неке
 друге европске песнике. Ја се добро сећам како је
 изгледала та збирка, али сам заборавио наслове
 песама, и НИСАМ ЈЕ САЧУВАО! Јесам ли је
 бацио? Спалио? Као кроз дим недавне прошлости,
 могу да се сетим летњег дана када је стигао Одговор
 секретара СКЗ, али не и тога шта је било са рукопи-
 сом. Негативан одговор беше нешто непријатно,
 зато сам на то скоро сасвим заборавио. И никада се
 тога више не бих ни сетио да случајно не налетех на

поменути књижуру.

Колико је још таквих ствари на које сам сасвим заборавио и којих се вероватно никада нећу ни сетити?

Ништа не треба уништавати!

Ни одбацивати сасвим.

Чак ни концепте писама, верзије песама, есеја, романа, драма. Свака је (чак и најнеуспелија) запамтила понешто битно, што је прожето крвљу и служи рађања, и што је ближе истини од најистанчанијег сећања!

Свака смрт и свако умирање надживљују себе у преображењу, у забораву огромном и на први поглед несхватљивом.

Сваки издавач има свој змијски реп.

И своје змијске чељусти.

Постоје уклетта места која треба заобилазити, где се замрзава чудесна и неизмерна енергија, енергија заблуда. И енергија вампира и њихових синова вампировића, и енергија пресвучених бараба, оних што шминкају мртаца и покушавају да га оживе - шта ја имам са свим тим? Узалудан је окршај са сабластима, ја чекам нешто друго - згодан час - ако до њега уопште дође - а понекада и долази - подстакнут најтривијалнијим чињеницама, реченицама, ситницама, мрвицама које покрећу камење старе воденице, ПУСТЕ ВОДЕНИЦЕ, напуштене поодавно...

Ево, усред ове антикварнице чујем шкрипу воденичних каменова - између жрвња наша су се зрна брада и година, стена и литица заборавила, тзв. личности, огромна растојања,

ОТПОЧЕЛА ЈЕ ДУГО ИШЧЕКИВАНА МЕЉАВА, и већ - фино бело брашно - сипи као снег - уметност ради душе.....

(Средином јануара 1995, Београд)

15

Вече уз Радио - СЛАВА

Ако у човеку постоји искра истине, он ће неизоставно увидети цели свој прошли живот у правом значењу и светлости... И ма колико да је шежак невољни разговор са собом, о самој себи, ма колико да су мучне мисли које се шако јаве, шај разговор једном зайочеш, не може се више прекинути...

Из Писма цару Михаила Баукњина 18. фебруара 1857 године (М. Бакуњин, ИСПОВИЈЕД, НИП "Глас Славоније", Осиек, 1976, стр. 114)

НАЈБОЉИ део младости је - тамница, дуги гимназијски дани без наде, суморан теткин дом у који сам се враћао после часова, касно увече, када су укућани већ били у постељама. Године су биле дуже од деценија и чинило се да ће анонимност потрајати читав живот. Када је нечији живот неначет, онда се може догодити да младић покуша да пробије љуспу, као што пиле кљунићем пробија јаје изнутра. Пиштећи. Да неколико својих песама

Дубоке песме немогуће љубави

препише и пошаље на адресу

Првог програма државног радија.

И да рукописи стигну на сто непознатог уредника најслушаније емисије која иде уживо.

Све остало није било лако предвидиво.

Такав уистину беше почетак.

Николај Први, читајући Бакуњинову Исповест схватио је поразну истину и подвукао следеће редове: *У Западној Европи, куда се год окренеш, свуда се види оронулост, слабост, безверје и разврат, разврат који проистиче из безверја. Почињући од самог врха друштвене лествице, ни један човек, ни једна привилеђована класа нема вере у своју мисију и право - сви лакрдијају једни пред другима и ниједи један другоме, осим самоме себи не верују : привилеђије, класе и власти држе се егоизмом и навиком - али је на крају Бакуњинове исповести написао с в о ј е р у ч н о : ДРУГИ ИЗЛАЗ НЕ ВИДИМ ЗА ЊЕГА НЕГО ДЕПОРТИРАЊЕ У СИБИР.*

*

МОЈ СИБИР је био место у коме сам одрастао. Бити гимназијалац и бити заљубљен у погрешну девојку, ону која већ има момка за кога ће се и удати, изродити му децу, и остати му верна и онда када то буде било апсурдно ; имати професоре строге и ригидне углавном, без слуха са умне дарове својих ученика - то је слично Бакуњиновој депортацији. Очајање је онда најближе, опипљиво као и туга. Туга вароши која има железничку и аутобуску станицу, пијац, фудбалски стадион, биоскоп, дом културе, воденицу, млин, вунару, основну и две средње школе, једну једину главну улицу, осредњу народну библиотеку, реку планинску, брзавицу. Туга вароши могла се можда развејати на титравим спрудовима, на бреговима испод крошања огромних платана. А оно што се није могло развејати прелазило је у тешко очајање.

Живети у таквој вароши, писати годинама песме, слати поштом копије редакцијама извесних багдала, браничева, поља НИЈЕ УТЕШНО. ЗБОГ МНОГО ЧЕГА. Та књижевна брда и долине, у којима су седеле непознате уредничке креатуре, са једним јединим задатком да нове гласове и рукописе баце у канте за смеће, или у г у ш е, беху као фата-моргане. Редакције беху добро закључане изнутра. Требало је све то развалити, што је и учинила књижевна генерација испред мене, да би затим и она поставила нова врата, још масивнија, закуцавши их јексерима изнутра за дуги низ година. И Потемкинова села су опстала и у књижевном животу, као и бит и снага комунизма!

(И у народу и у књижевним јањичарима. Јер: Комунизам у крајњој мери исто толико произилази одозго, колико и одоздо. Доле, у народним масама он расте и живи као потреба, не јасна, али енергична, као инстинкт уздизања. У горњим, пак, класама, као разврат, као егоизам, као инстинкт претеће заслужене несреће, као неодређени и беспомоћни страх, последица оронулости и нечисте савести.)

Нико Потемкинова села нашег књижевног

живота и књижевне јањичаре није надмоћно презирао као човек коме је посвећена ова песма, као студент и касније. Његово је "лудило" било много ближе истини и апсурду савремене књижевности од свих оних књига вршњака и нешто старијих писаца које смо радо и с одушевљењем читали, хвалили некритички. Он је знао о чему се ради, чини ми се, боље од свих оних нарцистичких и привидно самоуверених типова - каријериста. Књижевних бирократа, сујетних до огавности.

Како неко сам постаје свој крвник?

Кад је нечији живот празан, некористан, ето начина!

Кад је нечији живот страћен у химеричним и бесплодним стремљењима, он се завршава преступом.

Постоји у мом карактеру један радикални поремећај, а то је љубав за фантастичним, за странпутицом, за још нечувеном пустином, за подухватима који отварају бескрајне хоризонте и чији крај никакав жив човек не може сагледати, вели Бакуњин у исповестима руском цару 1851. године. Као студент спријатељио сам се са људима сличних карактера. Неколицином. АКО ЈЕ ПОСТОЈАО ИЗЛАЗ, или вентил из такве ситуације младости, из шизофреније (лутања по околним бреговима и брдима, или кроз расцветану шуму јоргована, пошумљавање голих брегова, игранке суботом на којима су свирали момци из мог разреда, вашари у августу и септембру), можда то беше слушање популарне емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО. Слушали су је милиони, не само у нашој земљи, они који се познају и они који ће се тек упознати, или се можда никада неће сусрести. Зато што су пуштали најновије песме Битлса, Ролингстоунса, Т. Џонса и других, као и стихове са свим непознатих песника почетника.

Тако је било и тога понедељка.

Беше фебруар, друго полугодиште четвртог разреда, прве недеље после зимског распуста. Слушао сам лежећи у мраку ВЕЧЕ УЗ РАДИО. И већ сам изгубио наду да ће прочитати и неку од мојих песама, када је водитељ најавио *крашку љубавну њесму гимназијалца из Кучева, која се њему лично много дојала*. Песму је прочитао неко од глумца, можда Љуба Дидић? Тај је у сваком случају умео говорити стихове, пољубити сваку реч. Уз пратњу клавирске музике Беле Бартока. Говорио је и говорио како ја никада нећу, како нико никада неће после, као молитву, крик, плач.

Требало је потом, преспавати ту ноћ, а ја нисам могао никако да заспим јер нисам имао са киме да поделим радост. Тако сам осећао.

Никога не беше крај мене да га могу загрлити. Мада је било на милионе слушалаца крај њихових радио-апарата, те вечери и у то време, у далеким и непознатим расутих местима и нико онда - после ћу сазнати - није поверовао да је ту песму саставио неки тамо матурант.

Једва сам сачекао поподне следећег дана, и када сам ушао у велико школско двориште - беше пуно - неко је повикао Еееј, Песничеее! Тако сам добио

Надимак. И тај надимак ми је и остао.

Многи од оних који су чули ту песму није поверовао да сам је ја написао. Ни професори. Ни момци. Ни девојке. Све док није стигао позив државног радија да будем гост у емисији. Тој вести су се - чини ми се - више обрадовали момци и девојке из мог разреда од мене. Настала је мала узбуна у гимназији. Од директора до појединих професора, сви су се нешто узмували и саветовали ми, саветовали.

А тамо у Београду, у канцеларији уредника емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО, беху џакови писама слушалаца из Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Македоније, па чак и из Бугарске, Мађарске и Румуније, који су молили да им се пошаље текст *Моје њесме!*

Такав успех нико до тада није доживео, охрабривао ме је уредник, и уместо да одговори на сва та писма, најавио је у студију уживо мене. Ја сам прочитао ту песму, и док сам је читао ЗНАО САМ САСВИМ СИГУРНО да ме слушају милиони непознатих младих људи, које можда никада нећу срести, али с којима ме је песма заувек повезала невидљивим нитима. Ето, то је можда СЛАВА. Слава је отворила врата тамнице, спојивши ме са милионима непознатих душа, звезда.

Али, моћ славе не може се поделити ни са ким, и то је толико огромна душевна сила од које може да прсне срце...

Седео сам у мраку у кревету док је глумац у далеком студио изговарао моју песму, и после сати-ма био сам будан. Као Достојевски када је написао *Бедне људе* и послао их редакцији из које су га уредници - Њејрасов и Бјелински - чим су рукопис прочитали, позвали да му саопште новост: да му је рукопис романа примљен. Читаве ноћи није могао да заспи Достојевски. Зар је могао заспати после оног што су му рекли Њејрасов и Бјелински?

Захвалан сам Богу што се нешто слично и мени догодило пре двадесет и шест година!...

(Среда, 20. децембар 1995. године. Лабудово Брдо)

16

MONUMENTAEM AERE, ETC.

Зар има Споменика трајнијег од тучи
и од краљевских пирамида виши
ког ни алаве кише, нити северац љути
неће срушити, а не безбројни низ
година и векова који хује?

Или је свему суђено да иструне
као дрвене кућице за птице испред
шумарске куће? Сенице, птичице
леђа сивкастомрких, плавичасте
или зеленкасте боје.

Породице птица, позивам вас на већање
тамо где се шумски потоци пуни пијавица
уливају у реку златну.

Мирослав ЛУКИЋ

Водени косови, водомари, вране, вранци, вуге!
галебови, голубови, грабљивице, грмуше,
гуске, гњурци!

(Волим да чекам док не изроните стојећи на
високој обали и гледајући како реком
плове санте или снег.)

Детлићи, дроздови, дропље, ждралови!
Завоји, зебе, зујавци. Јаребице!
Кукавице!

Лабудови, ласте, плиске!
Пловке, прилегуше, пузавци.
Роде!

Свилорепе, сврачци, смрдивране!
Фламингоси!

Царићи!
Чворци, чапље, чиопе!
Шеве и шљуке!

Штеточине : сива врано, сврако, јастребе
кокошару!
Копче.

Домаћи врапче, буљуно!
Чавко, сојко шарена!
Ружичасти чворче!

Фазани, пољски врапци, црни косови, препелице!
Речни орле!

Позивам све праве орлове.

Орла качера, змијара, лешинара, сурог стрвинара,
мрког стрвинара, црну роду, птице са прстеном!

Многе птице из туђи земаља прелећу преко
шумских потока у којима ловим пијавице.
Позивам и вас летеће госте, на расправу која није замка
нити лукавство ловца што пуни птице у научне сврхе.

Историја је Природњачки музеј пун
препарираних птица. Не зовем вас у Природњачки
музеј, јер и њега ће на крају шумски пожар или
Сунчани ветар претворити у прах и пепео и одувати
доврага. Помагао сам овдашњем шумару, што има
узречицу "Не силуј себе никад; не дркај!" И видео
сам да поред карабина и преломаче има и други алат
за препарирање : *џинџеџе средње са узаним
шћићцима, џинџеџе велике са обичним шћићци-
ма, маказе велике, обичне, маказе средње,
анаџомске, џраве, маказе мале, анаџомске,
кашичице за вађење џџицијеџ мозџа, чешаџију за
скидање масџи, шиваће иџле, чиоде са сџакленим
џлавицама, кљешџија за жиџу са џлоснаџим
шћићцима, кљешџија за сечење жице, велику ланџе-
џу, обичан џерорез, арсеников сџаун, жиџу
џоџинковану, меку, разних дебљина, џорџанџиски
џамук за џуњење малих и средњих џџиџа, кучину
за џуњење великих џџиџа, конаџу дебели и џанки,
џелофан, нафџалин или молџин...*

Не бојте се, птичице белог перја по стр-
њикама, долетите.

Чешљугари, ви знате како је шумар, румен
као ружа, постављао замке чобаницама изнад
пастирских станова, док није упао у замку њихове
браће и очева, а онда су га нашли, вране, ви то
добро знате, како се лелуја на једној трешњи, као
да је једна од вас, убијена да плаши ваша јата.
Имао је слаба места, тај мајстор за препарирање
птица, и на њих су циљали горштаџи. Препознао је

своју судбину, касно, када су му везали мараму
преко очију усред бујне папрати и повели га да
упозна освету планинаца.

Није реч о савршеној перфидности, већ о сувишку
крви коју боље да исисају моје пијавице поточарке
него нека од снаша заражена ендемских сифилисом.

Убрзо је дошао млађи шумар и заменио старог,
Кривог Стојка, подучавајући: Овај савет много вреди,
дрокај к. паре штеди! Тога је требало послати попу Сави
да му буде слуга, да га дошколује
уз лепе сеоске распуштенице, удовице,
које је поп дочекивао раширених руку, кад су
долазиле да размене
јаја за насад, са смехом: *Каква вам јаја требају,
кожна?*

Јаја камена, белуци, трајнији су споменици,
Хораџије, од оног који си подигао. Моји Споменик
је Белутак у Горњој Мезији, у Клисурси Јоргована,
спрудови преко реке. И она камена пукотина из које
навире Потајница...Тамо дођите, птичице белог
перја, црног, црвеног, зеленог...

17

ЧУВАРИ ХРАМА, ПЕСНИЦИ.

Орфеј и Еуридика. Сенка

(Миљани Вићенџијевић - Лукић, 1956 -
1986)

Месец можда зна тајну сахрањену у гробу?
- Реци је, Месече:
проси је, Месече, за свог Месечића!

Или за ластавицу, жалосну птицу
и кућњег пријатеља.

Поведи је пут Кумове Сламе,
путем којим путују богови,
поведи је, Божански Куме!

*

Свака ствар има своју сенку,
кућа, секира, стожер, штап,
храст и црна јова,
брег, ћуприја,
купина над водом.

Тамо је тражио Орфеј, у сенкама у води,
у другом свету, назирући нејасне силуете:
не у сновима, ни у морама.

Тамо је видео што други не виде: Сен.

Сен пете, змијског уједа. Сен неба, Месеца.

Понор, пећину, руже и русаље.

Гајде и свирале, игру око ватре.
Дворану трептаву од пламена.
Пањеве са људским лицем.

Зажарено небо при заласку сунца,

куда одлазе душе умрлих.

Растворено и нерастворено тело у гробу.

Тетку медведицу, мечкину повојницу.
Нечиста места планине.

И многе сени скоро умрлих
што су због рана ишли спорим кораком.

Тамо је вапио Орфеј решен
ако му судбина не допусти сусрет са супругом
драгом
да се из таме доњег света не врати.

И онда угледа Еуридику
како силази стрмом улицом
кроз мртву тишину великог града,
пришао јој је и почео да је шамара,
да је посртала од удараца
и увео је у улаз старе куће
низ чије су се степениште
котрљале поморанце;
и онда је она нестала...
Ушао је у једну од соба
и угледао сенку њеног покојног оца,
налик на Тиресију.

И поново је потрчао кроз мртву тишину,
али Еуридике више не беше.

Низ стрму улицу силазила је поворка
и Орфеј се склони да прође руља
с транспарентима и запути се на планину
Хем (Балкан), иако га је северни ветар
шибао својим камцијама...

(Задушнице, 1999.)

18

РАШЉАРИ И АЛХЕМИЧАРИ

Куда смо пошли?

*Уз Обер,
Обер је оџранак неба.*

*Далеко је, далеко!
Високо је, високо!*

*

Не видим никакав пут
само густа шума,
царска папрат,
репови пауница,
блокови стена, срушених.

Идемо римским друмом
обраслим травом и буквама,
испод трулог лишћа је
закопани дукат,
с патином двехиљадугодишњом.

А ово?

Дубоке песме немогуће љубави

То је моћила
коју је раскојала ноћ
и златна трозница.

То је друга страна планине,
дивно наличје,
почетак ритуалног света,
дрвног и првобитног.

Ту се није променило ништа,
свет је остао сличан оном
из дејинства - не само овог,
него и наших дедова.

*

ОБЕР - оно узвишено место
није могао да поплави
потоп векова и историје

Обер виши од сваке пирамиде.
Огранак је неба.

Око њега су куће и воденице,
мост од камена преко потока
непресушног, и породична гнезда
у која није продро
разорилачки дух времена.
Рашљари и алхемичари!

19

МЕЂУ ДИВЉИМ ПЛАМЕНОВИМА ЗЛАТАН ЛОТОС ЈЕ ПРОЦВЕТАО

(Посвећено Силвији Плаћ)

Зато плачем ноћас, као за својом женом,
коју, можда, нисам разумео.
Тебе разумем, фениксе, пореклом из Пољске
Бела пчело, матице!
Видео сам твоју свадбу у висини...

Г - дин Трут, да, Г - дин Трут је преживео:
Господин без дивног дара поновног рођења.

Бетовен, тишина у којој се раствара плач
Педери, међу којима беше и славних песника
послали су те у мрачни подрум, бела пчело!
Позлаћени су као свиње у свитање сунца
не сјајем процветалог златног лотоса
међу дивљим пламеновима.

Свет је заиста сувише врео ко крв и личан,
за тебе, која устајеш из пепела с косом црвеном,
и педере, и заводнике, и уображене песнике
таманиш, сагоревајући их пламеном
процветалог златног лотоса.

Плаћена је скупа цена, најскупља.
Зато плачем ноћас, као за својом женом,
за свима који су отишли прерано...

20
БЕЗДАНИ ВЕКОВА

Унапред смо, зар, изгубили
битку с прецима,
са правим одговорима,
омађијани дугим ноћима
под маском кумира?

Зар уплаши нас сиктај гуја
да скренемо с друма?
Или нам шану можда демон висоравни
да можемо да пропаднемо у бездан?

Преци су као кртице у башти.
Песник је занесењак, глупак,
жена - није!

Боје рђе, издалека, боје старог црепа -
ко је тај предео с лицем лепотана
што гледа нас у пролазу
кроз дуге трепавице?

Заволео сам давно југ Србије,
можда зато што сам са севера,
и што је овде све друкчије?

У пустој капелици ивањског гробља
корњача - вечност из ње бије,
величина и женско тело,
лепо сложено и бело.

Вечност је срасла са свим стварима
и руменим трешњама,
са прошлошћу и будућношћу,
као пупчана врпца с пупком....

Туп си ти, као коњ глупи, слепи,
туп је твој ум, о човече,
што се вртиш у узаном кругу!
Гробови су потонули дубоко
и мртве штите.
Путуј и копај друмове
зарасле травом.

Нек те надгледа ветар, мува,
војска мрава.
Поскок или шарка.
Крава гојна, чешљугарка.

Путуј безданом. Заборавом.
Путуј уз брегове, као змија травом...

*(Пейсак, субота, 10 - 11. јун 2000. Лебане.
Царичин град, Прекојчелица. Зашто баш овде?)*

21
ЈУСТИНИЈАНОВ РИБЊАК

Знам, знам сву нашу тугу, несрећу и судбину!
И мука ми је од марама које су нам везали
преко очију векови, туђин и сеобе.

*Историја Соколу зулум учинила,
зулум учинила - кућу зајалила!*

Јој!
Јој, Соколе!

Угасићемо пожар,
водом са царских извора
са смарагдних извора испод Радана.

Још лепшу ћемо сазидати Кућу;
нек соколићи не пиште,
а ни ти не куни,
мој Соколе, историју,
хиљаду година самоће,
виђење из другог угла,
јер ја сам старији од досељеника
и сваке историје пораза.

Ја сам двестагодишњи златни шаран
што има крила
вичнија од сокола.

Ја путујем брже од птица (ваздухом)
и (кроз земљу) брзином
водотока са Радана!

Овде да копамо,
мало дубље
и мало ниже,
овде да копамо, чујеш ли ме?

Не инати се, него ме саслушај!
Овде да копамо, у воћњаку.
Овде где нас упућује Клокот.

Јер кроз клокот говори
корњача и змија и шаран
и закопано благо,
смрека и теме планине.

Воденица поточара
са сојкама и врбама,
орасима разговара.

Праћака се испод липа
сред воћњака златни шаран
симболима покопаним
сав ишаран -
црвен и позлаћен,
лимунастожут.

Ту где се завршава,
мој Соколе,
баш почиње пут!...

*(Влади Драгујином Соколовићу, у његовом
воћњаку подно Радана, у суботу, 10. јуна 2000. године)*

Мирослав ЛУКИЋ

22
ПЕЧУРКЕ

Јуче сам мислио о нечему дивном,
о киши летњој и шуми,
о сликама виђеним пре неколико година
на планини - близу Паљевина.

Најлепше ствари из мог детињства везане су
за планину и Паљевине.

Хоће ли нам Бог помоћи?
Хоће ли нам Арханђел Михаило
помоћи?

(Бог и анђели помажу.)

Брат ми вели да су из пањева почеле да ничу
буковче
крупне као уши телади.

-Од буковача би се лепо могло живети
да човек има педесетак кубних метара пањева...

И онда наставља даље о буквику на Паљевинама,
о старом имању и планини.
Све се може наставити на планини.
Тамо све почиње...

(Четвртак, 14. новембар 1996....)

23
1996.

Необично. Нико ништа није разумео?
Или јесте, па скрива право лице?
Завесе су спуштене.
Менталитет је пресудио,
инерција свакодневнице?

Неспоразум. У аутобусу.
Не. Подмуклост.

Време открива.
Сабласне призоре.
Ново море - море лицемера.
Море Страве.

Господе, видиш ли?
Ове буздоване?
Ове изроде?

(Понедељак, 18. новембар 1996. Јованова 22)

*

Обрисао сам прозорска стакла
и видео маглу. И шарене плакате.
Тутор народа туторише преко многих татора.
Спуштене су зелене завесе.
Његово "краљевско височанство" из далека
поручује... Девичанство у Африци ритуално
у дванаестој - већ две хиљаде година ! -
режу одрасле жене. А овде, ех!

Видео сам врбаке на Ади (из аутобуса)
руменкасте као. И сетио сам се незнања младости.
Предрасуда. Изнајмљене собице Љиље Д., близу
железничке станице... Сад знам шта је требало
учинити у мраку уступљене собице ;
искуство ме је учинило старијим, отупивши ми душу.
Сада сам можда бољи но што сам био.
Начин на који схватају малди страст и љубав.
Лицемерје је је уобичајено васпитање
кроз које се пролази под туторством.
Вести су огавне и иду на руку тотору.

(Среда, 23. октобар 1996...)

*

Први пут се, после толико година,
осећам слободно као птица.

Видео сам две мртве мачке уснут.
Хороскоп вара, као жене.
Јесен је. И брезе блистају.
Суседи су изгужванији од крпа.

Снови и море су их изгужвали.

Отписао сам извесне ствари.
Зачепио у срцу мутни зденац
који ме је тровао.

Јесен је, и неко пева.
Запевао бих и ја.
Јер сам слободан, заиста.
Слободнији од птица.

(Понедељак, 7. октобар 1996, Јованова 22...)

*

Отворите прозор! човеку се смучило.
Клонуо је на седиште.
Зинуо као риба на сувом. Погнуо главу.
Човеку је лоше.
Наслутио сам зорт...
Отворите прозор!
Човеку је позлило, позлило.

Отворите прозор!
Ви, који сте га затворили.
Људи имају зорт, позлило им је.
Пуштају смрадне ветрове...

(.....)

Старост почиње у костима, у зубима,
оздозго, а не одоздо.

Отац је добар део живота
уградио у зидање Нове фатаморгане.
Почео је у четрдесетој,
а приближио јој се у шездесетој.
А ја?
А брат?
А толики други?
Хоћемо ли бити први у фамилији
који не сазидасмо себи куће?

(Понедељак, 4. новембар 1996...)

*PRO DOMO. PRO
PATRIA...DULCE...ET DECOR*

МАРКО РОШУЉ:
АРАБЕСКЕ, СРБОВЛАШКЕ

У говор се може ући
и у многе приче, изреке и друге
у обичај узете речи.

Уз помоћ грома и пијавица.

И ако покажеш зубе,
ако се искезиш.

Ружно је лепо веома!

*

Гром ме је обележио,
потоци ме издржавају,
вашари су моја престоница.

*

Никада нећу умрети.

Јер душа не умире;
она се сели,
као птица селица.

*

Вампири су
ђаволов проналазак.

Пијавице - дар потока.

Ко има вишак крви
нека проба из моје тегле...

*

Поток извире из стене
из бескрајног
и улива се у бескрајно;
верујем само у то...

*

Ђаво стоји на левој обали потока,
Бог на десној.
Кад загрну ногавице
и уђу у поток,
замуте воду
и настаје човек.

*

Кад Бог уђе сам у поток
вода око његових ногу тече бистра,
пастрмке реповима саде икру
у златастом песку.

*

У Вечност се може загазити
као у бистар поток.

*

Пре овог лица
имао сам неко друго, млађе, лепше.

Пре тог другог, млађег и лепшег
имао сам још лепше.

Пре тога сам имао још лепше,
најлепше...

*

Ово лице , које сада носим,
ужасава све који га виде.

Децу понајвише.

То лице је обликовао
Ђаво, једне олујне ноћи
зашав у поток,
док је бог сањао дубоким сном.

*

Ђаволу је дато
да обликује
уз помоћ муње
најругобније облике...

*

Видео сам анђеле
између високих букава...

*

На вашару
ни с ким не разговарам.

Ни са купцима,
са онима што пате од вишка крви,
румених као ружа.

Ту врви од перфидних...

*

Ја сам продавац пијавица
Највећа ругоба овог света.

Људи виде моје наказно лице
које се распада.

Не знају да ја носим у себи
много духова,
које је могуће разазнати
као фазане усред папрати,
и које повезују
сенке дрвећа,
сенке густих шума...

(1954. Забележио Б. М.)

ЗАВЕТ. И. НЕ

У уму човековом постоје, верујем, огледала,
 можда скривена и савршена, ненапрсла.

Она збуњују, у сну, обичне људе
 и необичне

којима се још није указала важност и величина
 небеса и истине.

Бабе носе црне мачке
 и дете које је зачео Баво
 и успут придикују о истини
 као сулуди поп с предикаонице.

Виделе су сву беду судбине,
 крв, безбројна смакнућа,
 толико лешева

и навикле се на очај
 и на сва обећања монструма,
 налазећи оправдање
 за злочине

и за сваког целата понаособ.

Шекспир је савременик чудовишта.

Ударац у потиљак;
 батинаши у црном.
 Вода мрзне
 и душе, усред лета.

Замрзавање историје, народа,
 фрижидер циновски и незграпан.

Конструисали су га монструми
 уз помоћ побуњених анђела.

*

Целате најбоље познају целати.
 Лажови могу бити пријатељи.
 Из помрчине искрсавају прилике
 чудовишта. Ћутање нас живе сахрањује...

...

МРАК. Мрак. У мраку не могу писати.
 Никада безнаднији и депресивнији...

У понедељак сам, све, предосетио, нагонски,
 физички; бол у стомаку; изнад дијафрагме. Губитак
 апетита...

Беспарица. Беда. Проклете бабе. Баксузи.
 Очајан свет. Лицемерје.

Штрајк градских превозника. Језиве,
 кошмарне сцене. Могао би се написати роман о ...

Олакшала ми се висина на косу, то јест
 ластва.

Кажу да је то добар знак, да ћу добити
 паре. Од кога?

Будио сам се ноћу - јер се током спавања
 све сталожило у мени. Почео сам да сватам сву
 славу наличја. Све ужасе који су дошли и који ће тек
 уследити. Немам илузије о овом народу, о интелек-
 туалцима, писцима, немам више илузије ни о коме.
 Осећам се као човек заточен у празном стану, у коме
 има воде али не и хране. У помрчини. (.....)

...
 Како су густо посејани бездушни, лицемери,
 провокатори свих врста; доушници! Ко је једном
 преварио, опет ће. Ко је од младости радио оно низ
 ветар, опет ће. Уображене будале су саксијско цвеће.
 Боле ме груди; змија ми љуби листове, кичму; хтела
 би да ми се увије око врата; љуби ме по трепавица-
 ма. Пожурила си, змијо! Сачекај док умрем.

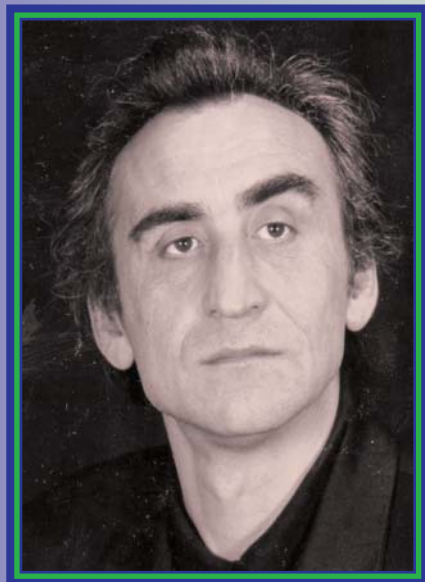
Добићеш адресу која ти је тако потребна;
 записана је у празним очним дупљама.

*

*Змијац; не змија Чуваркућа; њоскок
 укршћен с белоушком; мућанџ инџерреџнума.
 Базди ко црв у сире. Плива њлићаком, безначајном
 реком. Лови сџнну рибу. Глад му је инсџиџкивна,
 бескрајна, незајажљива. Воли сунце и сџрудове и
 храјаву кору врба. Приџајно се; џешко џа је џре-
 џознаџи. Такав Змијац црџе своју снаџу и оџров
 из самоџа себе, из џодмуклосџи, из амбиса. Како
 је неизмерљива дубина њеџове џодмуклосџи...*

Судбина џеџа на удицу свакоџ као рибу...

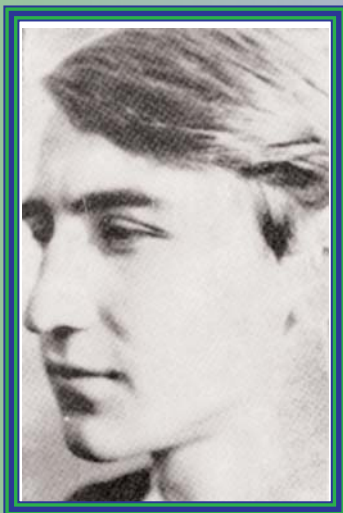

М. Лукић, данас. Фотографија
првобитно објављена у књ.
“ПЕСМЕ ИЗ РОМАНА”

**Музеј
одбијених рукописа**

Мирослав ЛУКИЋ

Мирослав Лукић.
Као гимназијалац.
Ова фотографија је штампана на
клапни плакете **ХОМОЉСКИ МОТИВИ**
(1969, Кучево).

МАЈСТОР НАД МАЈСТОРИМА

Дуд пљуцка на прошје и на пећ за хлебове;
у пећи дрема мачак боје пепела.
Жут багрем је процветао, и плав.
Кревети за рани расад црне се, као прошје.
Гране смокава умотане јесу, и жбуње,
рибизле, у мреже од губарове свиле.
Гугутке у кафезу као да су скамењене.
Гугутке на бресту и грлице на дивљим
орасима предуд од сребрне свиле успаванке
за жабе испод старих ћерамида на крову.
Светлост на разбоју тка ћилим, мотиве:
капије црне и затворене, јаросне ћутљиве
старце проћелаве; ћуране и по неко јагње...

Мајстор над мајсторима блене
у пробушене шерпе, лонце и стабла јабукова.

У сенке дрвећа, и сенке преминулих
што се враћају преко пустих градина,
као сенке облака...
На тавану је, на отпаду
неписана историја племена
осуђеног да ишчезне...

*

Змијска кошуљица,
витки и прав и сув и дуг штап од леске,
удица за пецање црвенперки, и кленова,
шибица пуна мува без крила,
шибица пуна трутова,
шибица пуна ливадских скакаваца,
шибица пуна црних попаца,
чеп од плуте;
путањица испод гробља;
беле трешње;
поздрав чешљугара;
поздрав шљунка, сврачка;
тополовог лишћа лепљивог;
одблесака бреза и спрудова -
све то вреди дукат мали!..

*

Вечни жубор
тог непрестаног отицања
и уливања у далеко и бескрајно
море ме задивљује,
као спокој у полусенци врба
каменова у плићаку
балавих од алги.

Кристална треперења,
цвет дивљих трешања или зове,
хмеља, низ који се стропоштава
кликтај чешљугара или жуне;
мукање брегова; шапат матице;
шиштање белоушке, или фазанке
на гнезду у врежама купине
на обали; крекет из бара;

или брујање жица
 крај пружног насипа;
 штектање сврака;
 рушење обале;
 ушивање поруба хоризонта
 свиленим концем препелица;
 треперење оскоруше -
 на каквом тајанственом инструменту
 и ко ствара те удаљене мелодије, заносну музику?
 Само небо?

Шта у ствари ми чујемо?
 Хармонију која опчињава и богове?

Јер то није тишина.
 Рибe весело искачу - плас! - и поново роне.
 толико је концентричних кругова на површини
 реке пред сутон да их још нико није пребројао.

Узвишени делови универзума
 оглашавају се на најзабаченијим местима.
 Муљ до колена жмрћка, изражава се
 мехуровима једне божанске и неописиве аналогije.

*

Мајстор над мајсторима
 бос гази по муљу до колена,
 по звездама које су најближе, најдубље, најмуклије.
 Улази у сфере свих покретних звезда,
 у најсавршеније песме које се међе
 са тишином... јер он је скренуо са свих
 путева, пре свега са оних мрављих,
 и није упао у мрежу времена, бројева и мера:
 он гази кроз све дубљи муљ,
 и споро извлачи једну ногу па другу,
 из сфера и загрљаја најближих звезда,
 и из способности да не буде оно што је...

*

Он је свет гледао кроз истините прозоре,
 кроз прозоре који нису направљени сами од себе.
 Кроз прозоре које је направио мајстор
 који има своје незаборавно име и презиме.
 Дружио се са првим унуком тога мајстора
 и од њега је научио да гледа кроз нелажне прозоре.
 Видео је - сенке, и земљу офарбану опалим
 плодовима црних дудова.
 Дворишна стабла воћака окречена.
 Бела, бела као мноштво питомих белих зечева.
 Видео је зумбуле и зеленкаде, шебој
 црвеножутих цветова, гроздове жутог багрема..
 Растао је и појачавао осећај
 који је стекао гледајући кроз истините прозоре...

Није згодно замерати се.
 Кроз пар стаклених црепова на крову
 видео је беле коње, анђеле, врхове планина
 и Бога како нестаје на сантама леда
 у плаветнилу бескраја океана.

Разговарао је изван света
 са својом сопственом утваром, Богом.
 Мајстор над мајсторима је све,
 а ипак је непотпун.
 Бојао се помрчине као сасвим мали,
 јер му је она сасвим огољавала душу.

Дубоке песме немогуће љубави

Није рођен за трговину, политику
и религију, ни за збуњујућу прљавштину
лукавства придобијања и завођења клијен-
теле...

КРОЗ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

Не врабац, ни вране, кроз педесет година
кад из мог гроба никне троскот, мерисак, или јорго-
ван,
на мојој хумци скакутаће, као пре две или десет
хиљада
година : птичица дугог репа, спрудњајка.
Поплашиће је Нови човек који туда наиђе,
и она ће се олакшати пре него полети :
птичији измет биће ми лакши од његових речи
које чујем:

... Подмуклост тобожњих пријатеља
искрених
је безгранична! Све су ми узели, ваздух, хлеба,
наду,
извор, тапије, љубав и будућност: монструми,
шизофреничари,
разбојници, најгори...Ужас, блувотине. Лаж до
лажи!
Долазе из мртваја и таме и руше светове, који
нису вредели.
Авала, Кумодраж, Јајинци, Миријево; Рановац;
Жагубица;
Лебане - мора да постоје и таква места, иако их
никада
видео нисам. Дошле су боленштине и године тешке
и за оне што се возе аутобусима и возовима
и за оне што путују пешке.
Долазе да нам читава постојање зацрне
наше мале и велике грешке.
Долазе удружена понижења и привиђења.
Ко још зна шта је слобода?
Ко је ставио главу у торбу?
Смрт је ушла у моду,
као такозвани барди што мекећу као болесна коза.
Јорговану цветају најбујније на гробљу...

Истину не спомињу већ двадесет и неколико
векова; око које су избили непознатом момку, зубе и
ребра које су поломиле неком младићу у некој
вароши, боле и мене. Каква слобода, демократија.
Труле јабуке су скупе. Труле банане су луксуз.
Џигани су напустили своје старе древне занате и
баве се - шверцом, лаком зарадом. Салата је луксуз.
А тек шећер и уље, вино! Срамота овде боље успе-
ва од лубеница и малина. Камене у бубрезима расте.
Излапеле бабе, курве у младости, уче народ памети.
Боже, видиш ли све ово?
Слушам говор будућности силазећи на обале
Подземне реке, да поразговарам са сенима мртвих
великих народних певача. Недостаје ми мало,
недостаје ми много. Да прескочим границу светова.
Нико не зна шта се спрема, ни велики мртви проро-
ци. Испод гробова има осматрачница. Са ње сам

видео како један мртвац устаје и излази из таме, јер је ожеднео свеже крви људи или животиња. Он не мили као моје пијавице, него лети, и никад му није доста крви. И видео сам како авети неке нејасне прилике јарчевим папцима певају дитирамбе. Већ вековима женама и сестрама децу праве такви, баш такви. Авети. На земљи нема одавно честитих људи, већ вампировића. Друга и трећа и четврта генерација вампировића. Ветар наноси рефрене: *Ave Gornja Mezija! Ave Serbia!* Лист врбе се забада у површину реке као стрела, у виру се окреће као вретено. И мене носи водена струја, и можда ћу се провући, кроз педесет година, кроз тесна врата, као кроз иглене уши, јер друкчије се не може ући у будућност. Можда ће једном сваки муж децу правити својој жени, можда никад више неће бити развода; кад на стенама ове клисуре боје птичијег измета, поново почну да се гнезде орлови?...

ПРОРОЧКИ КАЛЕНДАР (Месеци њоврајка богова)

...Од 1. до 20. августа
био је период ватре
месец опадања воћа
Господар тиркиза
Стари бог
играо се старим страхом:
да се Сунце неће поново родити.

Прождирао је народ
прождирао је мене
моје синове

Нисам знао шта да радим
како да избегнем најгоре

Други су знали
Многи други

- *Пушиш, много њушиш!*
опомињао ме је пријатељ.
- *Која ти је то џигарџа њо реду?!*
викала је пријатељица.

Нису видели мој ужас
Ништа нису видели
осим страха од повратка Мајци Земљи

Ја више нисам био оно што јесам
већ цвет месеца сагоревања
Ни мој млађи син више није био дете
већ цвет месеца ватре

*Жриве смо Сунчеве, Сине,
залогај вајре -
периодичној њоновној сиварања.*

*

Свезали су нам ноге и руке
и целат је неочекивано зарео нож
у твоје и моје срце. Затим нам је чупао срца
подижући их према небу

Дубоке песме немогуће љубави

док су најближи скупљали крв у чаше.

Наша су срца куцала,
још увек куцају

и тако спречавају
да не ишчезне Сунце...

Груди су нам празне
као и руке,
и у свему видимо неки знак,
неко предсказање...

Од 21. августа до 9. септембра
збиле су се све слутње, предсказања
Мјаци Земљи је била потребна
људска храна, патња, сузе и крв.
Натапали смо је крвљу и криковима
из које ће догодине нићи плодови -
за оне који преживе.

- Какав си ти човек?
Зар ти је жао срца?
Зар ти је жао сина?
Зашто ситално џушиш?

Придикује ми један од идиота
који није предодређен за жртву,
подгојен. Који ће преживети.

Господин риђи
Господар тиркиза
Стари бог

- Много, много џушиш!
Да ти куйим куван кукуруз,
чоколаду? можда џиво?

Каже Господар тиркиза
Господин крвник
пре но што одруби главу
прво мени, па мом сину.

Прича ми док крварим
да је Америка "пичкин дим"
да су ритуали жртвовања
подједнако сурови
и у Букурешту и у Њујорку
у Азији и Африци, Европи...

*

Чекамо повратак дана, Сунца, кише, птица
одлажући онај последњи међу повратцима -
повратак Мајци Земљи
Њега се више прибојавамо него што га чекамо
пошто је неизбежан и коначан.

Без срца, без глава, Сине,
указујемо почаст боговима
крвавим бразготинама
Наши пререзани вратови су слепи
у нашим очима се застаклио један пејзаж

Наш дух и осећања

Мирослав ЛУКИЋ

усмерава наша жртва
у фантастичним правцима

Другима смо дали оно што смо желели за себе,
љубав, осећајни уплив и спремност на жртву
Нико од њих није схватио

- Много љушиш, много љушиш!
Видиш да ти из врати крв лийти!
Уљушиће те дим!
Док нестајасмо у Земљи од облака
довикивао нам је један лицемер.

Облаци нам се лепе за вратове пресечене
као за врх планине
и вода се слива низ наша рамена
као низ косине планине.

Богови су се вратили;
они су летели доле
ми смо хрили Горе,
одакле сваки човек изгледа врло мали.

Овде ћемо да дижемо наш Храм кише,
јер је наша жртва и судбина, Сине,
свезана са кишом и надмоћи.

Одлучујемо о Судбинама
старајући се о облацима без броја и кишама.

Одевени у орлово перје,
помазани змијском крвљу,
несхватљиви, нејасни, ћутљиви,
недовршени, не улагујући се боговима,
јер они су сада испод нас,
ми стрпљиво и нежно стварамо Храм кише
универзум сачињен од држава облика,
кнежевина перја, покрајина трава,
чудеса и фантазије...

Не тако давно покушасмо да учинимо
велике ствари и остваримо велике идеје.
Били смо нагојени за велику жртву
и нисмо успели, јер...

Ви, што сте између богова и нас,
што долазите према боговима одоздо
да бисте учинили велике ствари
и остварили велике идеје,
да би сте успели, знајте :
успева се само у оној мери
у којој будете држали на уздама
свој ентузијазам и своју превелику сензибилност...

(22. септембра 2001. године. Субота, ноћу. Лабудово
брдо, Београд)

МУЗЕЈ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

Причао сам јутрос о том месту,
које заиста постоји:
сећао сам се минулог пролећа
и хучања надошлог Пека.
Водио сам старијег сина
да му покажем богате ризнице...

Ишли смо путем обраслим бусенима траве
и попели се на брдо, на коме некада беше
салаш под старим горунима,
и чули смо хучање реке
коју нисмо могли да видимо
од непрегледне завесе лишћа.
А онда смо је угледали
силазећи низ стрму путањицу умотану у маховину.
Ту слику и тај шум увек ћу памтити.
Као и прве зелене листове зове
и живу ограду око Шкембарског Забрана.

Ту сам замишљао Музеј под ведрим небом
на бреговима, окренутим северу и златној реци
и селима подно северних брегова
белих као девојачки зуби...

(Пейсак, 4. октобар 1996. Мишљеновац, око 12 ч.)
(Датум **Политици**: никад није објављено.)

5. СЕПТЕМБАР 1994.

Лиричар! Уредник с брчићима фокс,
осредњи полазник Школе писања стихова,
књиге му излазе с времена на време;
он има власт да бира рукописе за објављивање
или да их баца у корпу за отпатке.

Он је строг.

Он је мали бог.

Много боље се сналази у пространој уредничкој
соби свога листа, него у у великом Складишту
историје и књижевности, у вртлозима
књижевнога тока. Пуца њему прслук за флаше
алхемичарских преображаја.

Он је никада неће отворити.

По дану се прерушава у оца породице.

Чита Хегела.

Калеми у воћњацима српске књижевности
дивљакуше, али му се пелџар није примио.

Има га у антологијама, јашта!

С годинама се угојио.

Румени се, као кобасичар.

Личи на оног славног српског приповедача
налик на касапина у најбољем издању.

Фин неки господин, поштењачина и истовремено
подлац.

Направио је лепу књижевну каријеру.

Покондирио се, као Стеријине тикве.

Његова уредничка корпа је занимљивија

од њега. Поезија је томе чови средство а не циљ.

И зашто би он, молићу лепо, у свом врло цењеном
листу уступио простор предметима који се опиру
да буду сврстани у неку нову целину,

трагично усамљену, која ништа друго не доказује осим своје егзистенције, изолованости?...

Лакше је одбити песму која није из једног комада и која ни на шта друго не личи до на себе. Прошло је време сакупљања на отпаду дрангулија, склапања у монтажне односе фиксним везивањем у трајнији скуп лепљењем, закуцавањем, заваривањем, увртањем, углављивањем, премазивањем, крпљењем...

Јер господин уредник је временом навикао на ствари финије и луксузније, ексклузивније, савршеније, јашта!...

УЗАЛУД ЈЕ ТРАЖИМ

Није у вилама, у градовима
у окружним варошима, варошицама
већ - у возу.

Чим прође Раковица
почињу бела чуда:
беле врзине,
бели облаци.

На ливадама
јата белих голубова,
галебова,
јарића.

Србија је сумрак
раног пролећа. Ноћ...

(23. 3. 2002.)

КУШАЊЕ АПСОЛУТНОГ ПЕСНИКА У ПУСТИЊИ

Дух ме је одвео у пустињу да ме ђаво куша.
Историја се понавља, понавља.

И постивши петнаест година,
напоследку огладнех..

Приступи ми ђаволова кћер (куртизана)
и рече : *Ако си апсолућни песник,*
речи да ове књиџе силне које си написао хлебови
испишану.

Рекох јој истину старију од мене, Истину мога Оца:
Не живи човек о самом хлебу,
но о свакој речи која излази из уста Божијих.

Па ме одведе на врх на руб бездана,
на саму ивицу руба памети, и рече:
Ако си апсолућни песник, скочи доле, у ѿнор!
Одговорио сам јој: *оштац ме је научио:*
Немој кушати Боџа својеџа.

Повела ме је на горе високе, пирамидалне,

Дубоке песме немогуће љубави

на врх Копаоника,
и показала ми царство овог света и славу његову.

И шапну ми : *Све ће ти ово бити дајто,
ако њаднеш на колена и њољубиш ме у д.*
- Иди од мене, проклетнице, сатано!

Тада ме Заводница остави,
и гле, јата гавранова и врана из правца Иван Куле
закликташе и приступише ми,
кружећи ми над главом...

Ђавоља Варош њојџону у мајлу јуџарњу...

ЛУТАЈУЋИ РАДАН ПЛАНИНОМ

Лутајући Радан планином
изгубих шешир и појам о времену.

И видех дрвосече усред снега,
где на рубу шуме бацају мреже у урвине.

И рекох им : *Хајдете за мном, браћо,
и учинићу вас ловцима људи.*

Они одмах оставише мреже своје
и пођоше за мном.

*Да у урвинама времена ѡражимо
оно шџо су наши ѡређи ѡкуџили.*

И отишавши одатле видех још двојицу,
са оцем њиховим, где обарају букве,
и позвах их.

И пођосмо кроз Топлицу и Подгору
као кроз Галилеју,
да лечимо многе болеснике,
разним болестима и мукама обузете,
и бесомучне, и месечаре, и одузете,
и својом појавом и речима
исцељивао сам...

СИПАЈ ВИНО НОВО У МЕХОВЕ НОВЕ,
ДА СЕ ОБОЈЕ САЧУВАЈУ

Не стављај чарапе и гаћице
у бокал из кога пијемо вино!
Ни кашичице у канте за смеће.

Не мећи нове закрпе на стару хаљину...

Припази шта говориш пред другима

Клони се *заузетих жена*.
Празних штала, превара и крађа.

Потемкинових села...

Сазнаш ли важну тајну, сачувај је.

Прасица на мотору, о - хо - хо!
24. април 1989.

Прасица... Крмача. Моравка, масна, црна.
(Онај опет води *Курс ијасања поезије*,
као петнаест година пре тога!)

Отворени дућани: В. Ј. П.

Нужда срца; зло.

Чувај се оних који радо шире гласине!

Овде је мој дом. На врху брега.
Одавде се шири поглед диван
на североисток. **На висини, на ветрометини.**

Долина, река, јабланови.
Све је то испод мојих чланака.
Поље. Пруга. Тунел.
Панорама је раширена, као амрел.

Где **Овде?** На ком врху брега?

*Какве ћу слике, талисмане,
и онећи на онај свей?*

Гроздови светлости у ноћи у даљини.
Вино које је неко попио чим су гроздови приметили.

Тренерка, патике, кишна кабаница,
непромочиве ципеле, веш за сваки дан,
капа за сунце и капа за купање; купаћи костим,
јастуче за седење... термос, сендвичи сокови,
дечији депарац : 7 милиона...

хотел **ЖИРАНЦЕЛА** (052 / 872 - 254)

Мора да изгубе битку конзервативци,
бирократе, националисти.

Црна крмача вози мотор.
Нико још не зна ко је та свиња.
И неће знати ко је та крмача.
Вози, вози.

Колико сам познавао своја рањива места?

Придавао сам превелик значај старим меховима.

*Сипај вино ново у мехове нове, човече,
да се обоје сачувају!*

Дубоке песме немогуће љубави

(Читајући стихове, написане пре тридесет и три године, необјављиване. Предајем их Пламену.)

...Доле су године, бездан, модра њровалија.
 Крађа је слајка, осећа лойов, док се њробија
 кроз њомрчину као у рођу.
 Привлачи га да вири кроз њрозор док се лејојка
 свлачи њред сјавање - неођрађена авлија.
 Дрхџи, као да иде у сусрећ Бођу,
 а у сусрећ му долази чувар љубоморни, робија.
 Гори свећа, и он би да џори њеним љламеном.
 Да сађори би у вајџри, до краја да сађори!
 Зајшо шџо је љоследњи бедник, најђори.
 Не држаљем секирчејџа, ноћ га млајџну каменом
 у љојџиљак, џлаву му раскрвари, јаукну...
 Гори свећа, дрхџи љламен, ко срце несрећника,
 љодрхџава.
 По неки лавез у даљини, неђе и крава мукну.
 Неђе и дејџе зајлака, недалеко и сова хукну.
 Мекџа је од сламарице росна љрава.
 Месеџ се љробија кроз облаке сребрн,
 џледа како израња, иако му се сџираино сјава.
 Далеко је од својџе, од љруђе, љујџа.
 Не може да викне. Покушава. Шайуђе :
 Можда га може чујџи смрџи, ако овамо залу-
 џа?.....

ПЕРФИДНОСТ

Душмани и развраћене жене
 не сањају анђеле

Демони су им исџунили
 срце и вид

Ињџелиџенџија и знање
 без љошџења - сџираини су

О љочейку краја
 џоворе љајађајке

У бордел љреба зајворийџи
 сваку зађонейку
 од врађа зачекџу.

Почисти, Дјево Пресветла,
 остатак нечисте светковине
 савршене изговоре,
 кржаве мрље, сваку мрвицу
 нечисте светковине,
 сваку влас плаву, или риђу, или црну,
 сваку помисао на постељу
 испод које чуче врагови,
 или на којој се ваљају.

Добра је Твоја мејла, Дјево Маријо!

(Епилог)

Нека вришиће
и треба да вришиће!
Почисти их, Дјево Светла,
све ојоганише...

Млеко, руже и снове.
Сад их њобож тишиће
љачке, нејравде нове,
ново Бубришиће

на ком су ђијали
чијавој века.
И њега ојоганише.

Кад говоре, кроз нос шишиће.
Нека шишиће
и треба да шишиће!

*

Нека њишиће
и треба да њишиће!
Ова земља није земља
већ - ђујино ђујилишиће!

Мирођије у свакој чорби!
Првоборци из древне бајке!
Почисти их, заувек, Дјево,
ће кукавице и издајце своје Мајке.

И своје мајке и шуће! Скројили су
Будућности нам леју -
ће ђује шито се, сада, у процеју,

увијају, као хидре, и шишиће ли, шишиће.
Нека њишиће
и треба да њишиће!

СУДБИНА

Qu'est-ce que c'est?

Склони њај нож
Склоји њај кревети
са драјеријама
Немој на њему више исјашијаши

Не очекуј радосну весиј скоро
Не љуби њодмејнути образ

Не мисли на лауреаће, арлекине
На њрбухозборце и катишеће
То шито свезује,
што и одвезује.

ПРОЗОР(ЧИЋ)

Кроз њега могу да видим далеко далеко далеко
 Истио иако и они ишћо су далеко далеко далеко
 могли би да ме сјаза како седим
 иза прозорчића и љедам у даљину
 У даљини пољед ми се љуби
 У висини, у дубини.

Девећ прозорчића
 Србовласи љаве на Вечној кући.
 Кроз љрви умрлом да дође -
 кроз дружи -
 кроз љрећи -
 кроз чећврћи-
 кроз љећи -
 кроз шесћи -
 кроз седми -
 кроз осми -
 и кроз девећи -

Моја кућа
 десеч прозора има.

Кроз љрви - ограда (види се),
 кроз дружи - орах и ћурани,
 кроз љрећи - бунар и црни врх,
 кроз чећврћи - љућ и расћућница,
 кроз љећи - Богородичино цвеће,
 цвей кајсије, шебој, бокори љеруника,
 кроз шесћи - љробље, узбрдица,
 кроз седми - курвари, љлеме љрћоваца,
 кроз осми - шимшир љодивљали, бор који се
 суши,
 кроз девећи - велика остава, бриљан,
 кроз десеч - дивља сјаза кроз љусче мочваре
 оних ишћо су несћали мрачни љуни оћрова.

Два сам прозорчића
 и сам најравио :
 једанаестћи љледа на ључину океана и валове,
 дванаестћи на звезде.
 И љринаестћи сам прозорчић
 оћворио, када најуних двадесеч и кусуср лећра,
 окренућ рушевинама, **разапетој мрежи домаћег
 паука.**

Кроз њега сам до сада највише вирио.

Али кроз њега се не види најбоље
 ни далеко ни високо ни дубоко,
 љредмећи су увијени у сан,
 дрвеће заоћрнућо љокровом сабласћи,
 нада и љубав несћају у маљли на реци.
 Йуди, мећу којима беше и љријатеља
 и љознаћих, одлазе
 с неким дамама у црнини,
 одлазе љо снећу на врховима љрсћију,
 одлазе до јабланова иза љрве окуке,
 да се никада више не враће.
 И они брзо несћају у маљли,
 љосћају нејасни,
 да се никада више не враће,

СВЕТЛОСНИ ПЉУСАК

Баво нам шаље
 сивари, сивари,
 њолике дрангулије
 и зашрџава нас њима
 и љрашином.
 Он је закључао врати
 љрозоре, душу и кућу.
 Он је најравио
 кров и љодрум,
 многе замке
 за љицице небеске.

Отац наш
 заштитио нас је,
 анђеле грџурави,
 муњама,
 светлосним пљусковима,
 што лију
 на наше
 очне капке
 и одбијају се
 враћајући нам се
 као поворке слика.
 Слепци су наша браћа
 и много боље виде
 унутрашњим својим видом.
 Ми видимо, понекад, само док спавамо,
 а они и будни.

Светлоси је наша одбрана,
 наша сабља.

Тама је црна
 и одврати
 као бубашваба

Црно је инсекти
 црно одлази у црно
 Светлоси је моћна
 слике су безбројне
 анђеле грџурави

На пијаци свашта нуде
 по цени прескупој
 осим трулих јагода
 и печених прасећих глава

Кох и слаткише
 и нове чарапе нуде у бесцење
 али нам све то није потребно,
 анђеле тајни,
 јер се хранимо кликтајима
 у висини, у даљини,
 обиљем слика
 које навиру
 из огромног сећања Нашег Творца.
 (...)

ХОМОЉСКИ МОТИВИ. СВЕСКА VII

1

Брегови, брегови, брегови! Не видим никог
близу, осим сјајних зељастих сапи
кобила. (Јесам ли тужан због самовања толиког?)

Као безбројна огледала, после пљуска, капи,
оживљују блесковима лице света виног,
засићеног, посувраћеног, свеколиког.

Смешим ли се, можда, у даљини,
облацима изнад Ртња? врховима Карпата?
Смешим се наивном надању своје
и бреговима у залазак, од злата.

Смешим се облику што занемарен лежи,
ал' и даље у будућност сеже:
смешим се свему оном што упорно тежи
да ме чврсто за судбину веже...

2

(Од Врела Млаве до Сувог Дола)

Од Врела Млаве до Сувог Дола
не говори (речитији је хоризонт);
пластови по падинама, облаци, анђели,
забрани, формирали су удружени фронт.

Еда ли по разуму моме лете анђели?
Или шири крила побуњени враг?
Ко то нуди сифилис и сира?

Ишчезоше из моје главе стрепње,
као што вода потока камење спира.
Сад ме живописност краја дира.

Од Врела Млаве до Сувог Дола
ширином непоновљивог удруженог фронта,
пораз и победа, тежина радости и бола,
утапају се у блиску лепоту хоризонта...

3

(Реквијем за Димитрија Баџића, 1930 – 1970)

Као буба, милиметар по милиметар,
милећи кроз расцветане сунцокрете,
сам као занесењак безухи Ван Гог,

ја нисам баш сасвим сам, верујем:
прати ме сенка Димитрија Баџића, ветар,
јутарњи, лајање паса, Суви До и Бог.

Какав, повремено, мук! Нека загрми, севне. Нек'
муња
— пожелех — направи преседан.
И у истом трену, у црном, видех,
како према мени иде човек један.

Учини ми се познат, чак налик на мене,
кад, замишљен, изађем из собе у врт.

Дубоке песме немогуће љубави

И ход нам је сличан, лаган.
Ал' очи његове! (из њих зјапи смрт).

4

(Укорак са календаром)

а)

Господе, ко то сада рида?
Лето? Багрем? Кога гуши ропац?
Кишна завеса се преко свега спушта,
као преко лонца, година, поклопац.

Далек сам себи, даље од рођења ;
лето се с' врхова багрема откида.
Шума се, ко успијуша, премешта
преко ноћи у моју постељу без стида...

б)

Опет и опет силазим у пакао
(те несретнице за чију судбину стрепим);
зрикавци и залутале птице.
Никако да се од таме одлепим.

Овде је све тако тихо и као
да страва упорно упозорава.
А лишће купине, мрко ко какао,
на поветарцу подрхтава...

в)

Изађох у ноћ: јабланови хује
(прошлост се на чудан начин брани;
прошлост ме чуди и збуњује ;
ужилила се ; уједа, као со у рани).

Глуво доба и мрак, мрак, мрак,
густ као разливен туш:
иза хујања јабланова стравичан мук,
увлачи се у душу, као у уво, уш...

5

(Ноктурно)

а)

Тог сутона, кад лежали смо на песку врелом,
и слушали комараца зуј,
нисмо знали да све почиње
и све свршава пепелом.

Гасили смо неко унутарње усијање
у пурпурној води
потом.

Тонући све дубље у вир, све мање
смо чезнули за живим
животом.

Додирнувши једно друго челом
(кад смо поново легли на песак врућ),
осетили смо да све почиње
и све свршава пепелом...

6)

Купамо се у подземној реци
док се стишава стихија нагла,
не видимо једни другима лица
— тако је густа магла.

Густа као зној прождрљиве
женке—месождерке. Као гљиве
љигава. К'о усмине неодољиве.
Тамна, као очи урокљиве.

О, памтим (чини ми се) све, сврачка
на затегнутој телефонској жици
(па и оно што није било!) ;

јесам ли дечија играчка
оног што је могло бити?
Заробљеник лета у грозници?

6

(Скица *портрета уметника у младости*)

Микану Аничичу

Јесу ли се плаве завесе ваздуха,
наговештаја, бдења, чекања, дигле?
Бриди ли од лепоте цветова коприва
мртвих, (не)успеха, ко од убода игле?

Је ли поглед ужаснут од гушења?
Читавог обреда гушења? Је ли тен
потамнео од мучења и пушења?

(Позадина је црна, као сатен!)
Портрет је, верујеш, довршен,
али није, сликару, савршен:

штап расцветан, саће око главе (медна смола) ;
све је то маска (не портрет из младости).
То је неко други, изразит и крут,
к'о кабалист Пико де ла Мирандола...

7

Био је март. Сутони, мекши од батиста,
мамили изван града, гимназије, чаме ;
залазак се расуо низ падине брегова,
као златна коса низ девојачко раме.

Био је март. Била је туга иста.
Град је још спутавао зимски сан, спокојство,
Дух учмао, као тараба трула ; скучен.

Био је март. Покушавајући да се ухвати
за нешто битно, живот је кроз растројство,
кувао бесмисао жилав, недокучен.

Био је март. Пуцали су видици, као балони,
ко кожасти звончићи ладолежа, винске чаше.
Будили су се кровови, лишајеви ; дрен
и кукурек, јовине гране, ресе, ко дух из флаше.

8

Био је мај. (Незабораван.)

Одвајало ме од оног што волим
само долина, дан, стрепња и дах.

Био је мај. (Пун ишчекивања.)

Био сам толико тужан
да ме је због тога обузимао страх.

Што даље од маја, туговања, сени!
Кроз жбуње лештара, густе јорговане.
Кроз лавиринте шумске зачаране.
Кроз свечане дворане јесени.

Што даље од сећања на сећања,
од очајања, што се ко море пени
(доведено до белог усијања)...
Заборава, нову страницу окрени!

9

Чији је то галоп? Приближава ли се
пљусак неочекивани, као коњица? Тишина
је около лелујава и прозрочна,
непомична и сабласна, као месечина.

Само што није пљусак бризнуо ;
тишина се може дотаћи, као дувар ;
дрхтај се пробија кроз шимшир,

беле раде, конопљу и мувар,
као подводни талас, као уздах,
или лакши струјни удар.

То је галоп хиљадугодишњег пљуска;
провала облака, обновљења, осећања.
Испуштајући облачиће из уста,
ласица бојажљиво вири испод пања...

(1971 – 1989)

Затим, њрема Свећлостии

ЖИВОТ је, зар не, болница? Ухватила се паучина
лажи, одлагања и преко мога олтара,
и са њом, ево, моје оздрављење, ко пајалица,
одсечним замасима разговара.

Видео сам крв, црњу од купиновог сока,
кад су вадиле конце из ране ;
фебруар и март су се развукли, ко ластиш,
заклонивши небо, ко расуте ране.

Бануло је, хвала Богу, пролеће, ко из бајке,
добауљало, ко кучићи и мачићи слепи.
Крошње шире гиздаве репове, ко паунице.

Повратак родном дому делује боље од
пеницилина. Самоћа је радости пуна.
Високо, у небу, кликћу брегунице.

(1973)

ПРЕКО ПЕКА

Између стабала на трен затитрају
 као одблесци огледала речног,
 као кристали леда, титраји листова,
 светлосна чуда, и сјај вечног.

(Лакомица, виђена с друге обале Пека.)
 Тај сјај је гушћи од саћа пуног меда.
 Ливада зрачи. Зрачи: багрем, дудови, клека,

трешње, вишње, врбе, брестови, караманке.
 Небо се огледа у виру дубоком, зеленом.
 Миришу крушке илињаче и шљиве ранке.

Облаци се гомилају у виру, испунивши га
 тишином летњег поднева, ширином, целином.
 Вођено светлошћу, Виђење, не срља у идиљу;
 помаже сећању да се састави са замршеном
 детелином...

(1975 – 1991 – 1994)

ВРАТА ЗВИЖДА

Ту где ми је чланке квасила њролећна роса,
 као сузе лице, њу где сам слушао фазана и коса
 и љледао коњика како јаше кроз орашје -
 нека буде, Боже, нека буде моје скромно имање.
 Не сџари, већ млади незакржљали бресџови,
 нека ми њраве друшџиво - беле њрешиње, црно
 љрожђе,
 дешџлићи и вране, облаци, возови, бурјан, њеџ-
 лови.
 Учини, Боже, да њај брежуљак њрођовори чароб-
 но,
 као звиждање кошаве у вресу, као љуџање љроб-
 но!

Знам да ме њу можеш чуџи, где Те нико не
 њражи.
 Осећам како је најређнуџи, њу, Твој њанани
 Слух.
 У лишићу јорђована, руја, куйине, у класовима
 ражи.
 Ту бих њисао њоследње кварџеџе, макар и љлух,
 као Бешовен. Ту, дух нека сва сећања
 њреџражи.
 Учини, Боже, да њај брежуљак њосџане као
 левак
 у који се слева све - хук и мук - као кишница
 кроз олук.

Знам да ме њу можеш чуџи, њу где Те нико не
 слуша.
 Где криче њаунови, морке, феникси и фламинђоси.
 Ту, где ме нико није чуо како њреба, доба.
 Ту, где већ љодинама не љази нођа боса.
 Ту, где се њајна осмехује, као дева, из љроба.
 Ту нек ми буде њрисџанишџе, кула, вечна соба!

Учини, Боже, да њај брежуљак, где усџевају

Дубоке песме немогуће љубави

жиле
исход бусења (које не йасе сѝока) - йоѝодноѝ за
чейке,
обрасѝе боровима, јорѝованима, оскорушама,
шѝујом.
Сѝолећима је већ ћуѝао са осѝруѝом,
ѝлоѝом, дренам, йасјим дренам, шѝуѝом, рујом.
Исѝреби, Боже, шѝрњак, кошуљѝце змијске,
баѝремље,
йа, макар оно шѝо је било немо, йосѝало још
немље!...
(Четвртак, 29, X '98.)

**ТАЈНА : Тамо где се секу Месечева
линија и стабло Посвећеног дрвета**

Посвећено Ивану Лукићу

*Слика ноћи, младоѝ лишћа шљива,
и воћњака кроз чије се ѝрање
виде звезде, ѝихово йррейѝање;
слика иза које се будућностѝ скрива:*

*Љубав неизмерна, блаѝостѝ, зрење,
васиона, Дух, Вера и Нада, Свесмисао,
чедностѝ и ойора снаѝа ѝорја. Сѝрѝљење;
Лейоѝа, збоѝ које човек јесѝе и није уздисао:*

*Слика ноћи йролећне висине
сомойасѝе: шѝо навире ко зна
оѝкуда: из какве дубине?*

*Слика неизрецива, неойисива до краја.
Дар духова бдења кроз коју йозна
искусѝива зраче и она рана и без краја...*

У ноћи између 3. - 4. јула 2001. у Београду

СУДБИНА ДРВЕЋА НА ВЕТРУ, ЗРЕЊА,
ПРЕОБРАЖЕЊА ПЕСНИКА, ПЛОДНИХ

*Камо среће да дрвеће
на ветру на брежу, не ујозна
моћ силе немерљиве
облака њмурних, сирелом*

*неочекиваном пресечено.
Камо среће да Прелом
припреми искуства јозна:
и да све речено, и неречено,*

*сва искуства, дивна и грозна,
усињена и смрљена,
усправе се, у зрелом,
у човеку Целом!*

*Амалтам невидљивих ушцаја
иуђих, али ајсорбованих, и родних,
охлашава се под небом бдења
и несаница плодних,*

*О, Улицо Голгојска без броја,
сјанујем у теби, и кроз прозор видим,
Гору и Голгоју, при пријатеља моја,
расејта. Исто, исто, чега се сјидим!*

*Суседи су њрџовци, и многи дружи,
сјално дижу цену ђор - сокака.
У Јерусалиму се, после свега,
променила само : џусина мрака...*

(27. јул 2001)

ЗРЕЊЕ

Све се склопило, после много времена;
пукла је веза зеца и камиле
тамо где је најтање. Нису ме одмамиле
од суштине силе јањичара, сејмена;

одвукла ме је, можда, бујица карактера
кошмарних? Сусрео сам духа што се из пакла
вратио : сасуо ми је пепео у уста нагорелих актера
псењих свадби. Његова ме је расцепљеност дотакла.

Нисам видео предуго оно што ми је испред носа!
Очај ме је мешао, добро промешао, претворио у блато.
Затрпавало ме је брашно миленијума тежином песка.

Одузимајући ми енергију, снагу, иње поноса.
Хтео је да ми отме, оно што ми је Богом дато,
нечастиви, јунак нашег доба, себичност зверска!...

УХВАТИВШИ ЗА ПЕРЧИН
ПРИЗОР ЛЕТЊЕ ВЕТРУНЕ

Витла нека језна олуја,
преврће сваки лист врбе,
па заблиста. Висине хује - туја,
бор. Витла сила, ко наред Србе

са Истока на Запад. Долива на јед - сирће.

Где, како врхове јабланова повија
сила немерљива. - Ново јутро не свиће;
притајило се, ко присојкиња змија.

Прошао је сваки рок; и касно поподне.

Над бреговима севне Волтин лук.
Облак шљунка изнад суседног села,

витла ветруна час пепељава, час бела.

Само што не полети пљусак стрела
према Западу кроз зрачни мук...

ВРИСАК. ПРИНЦУ АЛЕКСАНДРУ
КАРАЂОРЂЕВИЋУ III

1

Кад бих се лако одрекао оног што је вишак
у мени, у сећању, чини ми се, утасио би се
жар исход њејела - шрејнуо би жижак
и ујрнуо засвагда! Огласио би се

суштински мрак, који се кроз многе душе шири.
Мрак се преоблачи на црвеном хоризонту.
Одело века је јуно закрия. Ноћни лейири

долећу са љавана, из њећина, из бунара.
Покладне њоворке журе, као војске ѡрема фронту
нишћавила. Ја хоћу да сачувам све: ко ојрлицу
од ћилибара.

Хоћу заборављени мирис: руја, јоргована.
Враћам се Почетку као ѡрвој љубави.
Хоћу сасвим, хоћу све да обухватим :
да ѡмирим време у срцу и оно у љави...

2

Зар се Бог може насамарити?
Толико се накупило зреха: лаком
дух је све расипао, ѡа и веру.

Баук - нечисте силе кружи Србијом, селом
и храни се бисерима и мраком.
Кољући јунца за кило меса, за вечеру!

Бдим, бојим се. Ноћ дуго ѡраје,
као смрад од намножених ѡухова!
Пре ће овај свет, верујем, оштарити
но што ће Бога насамарити лажидух Злих духо-
ва!...

Доиста, као дивље љуске ноћу,
гаче ујројаштено (ишчезло је толико ѡога!).

Гаче ѡразнина у нови век,
ал одјек љакања оживљује Бога!

3

Замишљам евентуалног чистаоца,
ја, који никада не видех себе као ѡисца.
Између нас је бескрајна ѡровалија!
Понор! Понор! Пискарала, не црнорисца.

Новинари, ѡроклетие им душе, нису
између чисталаца и ѡисца обредно брвно!
Између Дантееа и мене, између ѡисца,
Принца и Краља, ѡостоји сродство
духовно, крвно.

Случај Комедијант, не слейи, неѡоз-
найти,
ѡо наложу Бога ће да сачува и ошкрије -
моћи ће на свету да изнесе, и ѡозлайти -

оно што сурова еѡоха ѡреко новинара,
бараба и ћифта љуши, љура у зайећак,
или блайти.

Истинина је скуља од шаке долара...
(1973 - 2001.)

ЈЕСЕН. КРАЈ ДРУГОГ МИЛЕНИЈУМА

"Писац узалуд тражи да му се диве због дела.
Глушаци се понекад диве, али то су глушаци. Људи који
имају духа носе у себи семе свих истина и свих мишљења,
ништа им није ново; они се мало диве, они одобравају".
Ла Бријер, КАРАКТЕРИ, Просвета, Београд,
1953, стр. 65

Велика магаза Михаила Лукића (1925)

(...) Ластавичја гнезда;
лукови маварски, бели; кош.
Оскоруша; крошње звезда.
Лето. И Хијеронимус Бош,

у врту, између шимшира, зелених.
Да га позовем из света сени?
Да ли би се одазвао иком,
фламингосима, ластама, мени?

(Ојсић то, мало друкчије)

Испуњен је вечном тишином врта
рајског Хијеронимус Бош,
и нем као лукови бели,
шупа, празна гнезда ластва и кош.

У вратима пустога дома стоји
нека прилика. (Шта је шта и ко је ко?)
Непријатељи су постали пријатељи моји?

Све је судбина свукла: сад је цар го!
Врт за уживање поста неки други врт
- за мучење? Можда ће моћи једино смрт

да поправи све наше заблуде, грешке?
Између јутра и вечери, рођења и смрти,
распрострле су се, ко ројеви, ко оморине, тешке
(по)мисли. Врзино коло, ко рингишпил се врти...

Деформација дејала познате слике М. Павловић Барили "Анђели". Слика са насловне странице првог издања ове књиге, које је објављено као *Посебно издање часописа ТРЕЋА СРБИЈА* Београд новембар - децембар 2005.

Фотографија на насл. стр.: "Жена у црвеној фојетели" Пабла Пикаса (Уље на платну, 1939)

Белешка о песнику Мирославу Лукићу

Мирослав Лукић рођен је 30. 6. 1950. године у Мишљеновцу код Пожареваца. Након окончања студија компаративне књижевности на београдском Филолошком факултету, ради као професор књижевности у Београду. Почео је да пише рано. Као матурант гимназије освојио је прву награду за поезију на југословенском конкурс у редакцији листа *Борба* и *Фонда младих талената* (једногодишња студијска стипендија).

Објавио следеће књиге песама: **Лакомица** (стихови; плакета, 1965, 32 стр., Мишљеновац), **Хомољски мотиви** (песме, Кучево, 1969, 60 стр.), **Зукванско јеванђеље** (библиофилско издање, Пожаревац, 1975, 24 стр.), **Земља Недођија** (Београд, 1993), **Флора де ла мунђе** (Београд, 1993, 50 стр.; прештампана као последње поглавље романа УЈКИН ДОМ, 1997), **Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ** (Београд, 1996; библиофилско издање; формат А4, 43 стр.), и **Златни Расуденац** (Београд, 1996; библиофилско издање; формат А4; 40 стр.), **АРХИВ У ОСНИВАЊУ, 1 - 2**, Београд, 1998) (ново, друго, и треће проширено, библиофилско издање књ. *Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ, ЗЛАТНИ РАСУДЕНАЦ*, Београд, 1998, велики формат, А4, 134 стр.), **РАЈСКА СВЕЋА: Опис Мирослава Лукића 1968 - 1998** (Београд, 1998, 342 стр, 24 цм.; текстови сложени двоколонално. Раскошно, ретко, библиофилско издање!), **Врата Звижда** (Београд, 1999; ретко библиофилско издање са пуно фотографија! 156 стр.) **Русал** (Sectio Caesarea, Pariz, 1999; врло ретко библиофилско издање. - 100 стр.), **Краљевске инсигније** (библиофилско издање песникових пријатеља у расејању; Париз - Фрајбург - Београд, 2000; 118 стр.; друго издање 2001), 4. проширено штампано издање **КРАЉЕВСКИХ ИНСИГНИЈА**, 2003. **Метла дрвене Марије, 1** (Београд, 2002; библиофилско издање; 76 стр.), **Бршњан око младости** (199 стр.), **Архив у оснивању, 1 - 5.** (592 стр.), **Повратно коло** (244 стр.), **УСПОН У ЕМПИРЕЈ у Виђењима оног свећа. Сабласии. Деиљаи.** (90 стр.), **Метла дрвене Марије, 1 - 2.** (132 стр.), **Прозор(чић)** (62 стр.) (**ДЕЛА Мирослава Лукића у 32 књиге: Опус Н^о 1 : УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА**, Београд, 2002).

ФАТАЛНИ ОРТОДОКСНИ УСКРС 1999. (2004)¹

ПЕСМЕ ИЗ РОМАНА² (196 стр.) (2004).

СТАРОВАЛКАНСКА ТЕТРАЛОГИЈА

Сабране песме. Коначно издање. (ДЕЛА Мирослава Лукића: **ВЕЧИТИ ЧУДЕСНИ КОРЕНОВИ**, књ. 1, Београд, 2006, 700 стр.)

ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ (ДЕЛА Мирослава Лукића: **ВЕЧИТИ ЧУДЕСНИ КОРЕНОВИ**, књ. 2, Београд, 2005, 160 стр.)

¹ Објављено у књизи: Мркић, Миодраг: **СФЕРА ПОСЛЕДЊЕ МИСТИКЕ**, Нешићев меморијал, Посебна породична заветина, Мркић, Београд, 2004.

² Миодраг Мркић објавио је, исте године, подужи рад : **СЕНКЕ ТИШИНЕ (Огледи о поетичкој драми "Песма из романа" Мирослава Лукића)**, Нешићев меморијал, Посебна породична заветина, Мркић, Београд, 2004.

На Веб сајту ЗАВЕТИНЕ *Plus ultra* (2003) објављено је електронско издање Лукићевих одабраних песама *КРАЉЕВСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ* (знатно проширено у односу на друго штампано)... На истом Веб сајту беше публикована и прелиминарна дигитална верзија "Дубоких песама немогуће љубави".

Селективна

**Библиографија објављених радова
о песнику Мирославу Лукићу**

1. П. М.: Они који долазе, Београд, Просветни преглед, април 1969.
2. Вулић, Љубиша: Мирко Лукић - "вечито жедни Тантал" поезије, в. у књ. Мирко Лукић: Хомољски мотиви, Кучево, Одбор за организацију "Хомољских мотива", 1969, стр. 5 - 7
3. Лукић, Александар: Напомене Уредника уз ово издање, в. у књ. Мирослав Лукић: АРХИВ У ОСНИВАЊУ, 1 - 2, Београд, Заветине, 1996, стр. 96 - 97.
4. Јагличић, Владимир: Један богат архив, Крагујевац, Погледи, бр. 195, 13. - 27. 1. 1997, стр. 19
5. Јагличић, Владимир: Мирославу Лукићу, Београд, Књижевне новине, бр. 964 / 1997, 15. 9. 97, стр. 9
6. Јагличић, Владимир : Предговор , књ. КАД БУДЕМ ТРАВА: антологија новијег српског песништва, Врбас, Слово, 1998, стр. 7 - 8
7. Ристић, Сениша: Царство подземних духова или о Земљи Недођији, в. у књ. *Четвртиа димензија њесме*, Београд, Апостроф, стр. 41 - 44.
8. Гароња, Славица: Књижевни "случај" Мирослава Лукића, Београд, САВРЕМЕНИК плус, бр. 55 - 57 / 1998, стр. 96 - 101
9. Митровић, Саватије Иг.: ПЕСНИК МИРОСЛАВ ЛУКИЋ. Свака рана је извор, објављено као поговор књ. М. Лукића РАЈСКА СВЕЋА, Београд, Заветине, 1998, стр. 345 - 378
10. Митровић, Саватије Иг.: МИРОСЛАВ ЛУКИЋ. Хронологија, објављено на крају књиге М. Лукић, РАЈСКА СВЕЋА, Београд, Заветине, 1998, стр. 379 - 383
11. Лукић, Александар: НАПОМЕНА ИЗДАВАЧА И УРЕДНИКА (у другом, проширеном и допуњеном издању АРХИВА У ОСНИВАЊУ, 1 - 2, у трећем , Београд, Заветине, 1998, стр. 1 - 2; у књизи РАЈСКА СВЕЋА, Заветине Београд, 1998, стр. 1 - 3)
12. Павловић, Миодраг : Писмо ПОВЕЉИ, Повеља, октобар, 3 / 1998, Неуочене (и запостављене) књижевне вредности, стр. 59 - 60 ; 60.
13. В. П. М. : ПОУЗДАНО ЧУЛО ЗА ПОЕТСКО И ЕСТЕТСКО, ДАНАС, Београд, бр. 612 / петак, 12. март 1999, стр. 12
14. Митровић, Саватије Иг.: ИЗВЕШТАЈ ИЗ ЗБЕГА, пог. књ. Мирослава Лукића ВРАТА ЗВИЖДА, 1999.
15. Лукић, Александар: РАЗРАДА НЕНАПИСАНЕ ДЕСЕТЕ БЕТОВЕНОВЕ СИМФОНИЈЕ, в. у књ. РУСАЉ, 1999.
16. Митровић, Саватије Иг.: ПЕПЕЉТА САВРЕМЕНЕ СРПСКЕ ПОЕЗИЈЕ... , пог. књ. М. Лукића РУСАЉ, Sectio Caesarea, Pariz, 1999.
17. Јагличић, Владимир : ЗАДАТА ГРАНИЦА КОЈУ ТРЕБА ПРЕКОРАЧИТИ, Повеља, Краљево, 3 / 1999, стр. 74 - 76 ; 74 (Предмет ПОВЕЉЕ: Гласови деведесетих у српској књижевности)
18. Мандић, Зоран М. : АНТОЛОГИЈА АНТОЛОГИЈА, Дневник, Нови Сад, 25. август 1999, стр. 15
19. Пејић, Јован: *Запањује обим антологије Несебични музеј... Алманах за живу традицију, књижевност и алхемију*, 1 / 1998, стр. 438 - 439 (оцена првог издања антологије НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ)

Дубоке песме немогуће љубави

20. Гароња - Радованац, мр Славица: ДВЕ АНТОЛОГИЈЕ СРПСКОГ РЕЛИГИОЗНОГ ПЕСНИШТВА (Мирослав Лукић: Несебичан музеј: српско песништво 1938 - 1998, Заветине, Београд 1999; Павле Зорић: Српско религиозно песништво двадесетог века, Просвета, Београд, 1999), ШКОЛСКИ ЧАС, Београд, 1 / 2000, стр. 104 - 108.
21. Лукић, Александар : Поводом Рајске свеће и заокружења Описа НР 1: УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА, ЗАВЕТИНЕ, 5 - 14 / 2000, стр. 248 - 252.
22. Лукић, Александар: БОГОЧОВЕЧАНСКИ РЕАЛИЗАМ: ДУБОКЕ ПЕСМЕ НЕМОГУЋЕ ЉУБАВИ. ТУГА, СВЕТЛОСТ И БЕСКРАЈНОСТ... , Дрво живота, 1 - 2 / 2001, стр. 46.
23. Јагличић, Владимир : РАНИ АРХИВ (Мирослав Лукић: "Бршљан око младости"; Сабране ране песме, Заветине, Београд, 2000), БОРБА, Свет књиге, 13. септембар 2001. ВЕЛИКА МАГАЗА, 2 - 3 - 4 - 5 / 1999 - 2002, стр. 304 - 305
24. Митровић, Саватије Иг. : Мирослав Лукић : КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ, Sectio Caesarea, Paris - Freiburg - Всѣ (библиофилско издање песникових пријатеља у расејању), 2001. година, стр. 116 , Уметност махагонија, 1 - 3 / 2001, стр. 106
25. Митровић, Саватије Иг. : RESUME , Уметност махагонија, 1 - 3 / 2001, стр. 108
26. Јагличић, Владимир : КА БОГОЧОВЕКУ (Мирослав Лукић: Несебичан музеј, антологија српске поезије, 1938 - 2000, друго издање, издавач ЗАВЕТИНЕ, 2000), Липар, Крагујевац, бр. 8, лето 2001. године, стр. 38 - 39
27. Превалез, Валтазар: ПАРАЛЕЛЕ (10) "Шумска чума" М. Лукића (10) Песма о мртвом брату (грчка народна песма), Дрво живота, 1 - 2 / 2001, стр. 14
28. Т. Д. Б. Д. С. Б.: Невидљиви савезник, читалац, Уметност махагонија, 1 - 2 / 2001, стр. 110 - 117
29. Мандић, Зоран: Архив осећања Мобаровог института пишчевих издања: НЕГОВА НЕВИДЉИВОСТ ОСЕЋАЊЕ или мали приручни есеј о несводивости, ЗАВЕТИНЕ Плус ултра, 15 - 16 / 2001, стр. 103 - 106
30. ДУШМАНИЋ, Велимир БУЂУРКО: ЖЕНА И ГРОБЉЕ, Дрво живота, 3 - 5 / 2002.
31. АНЂЕЛКОВИЋ, Петар - БОЈНАТОВАЦ: ТРИ ПЕСМЕ (Паралеле, есеј; фрагменти) , Дрво живота, 3 - 5 / 2002
32. ГРИНВАЛД, Виктор : ТРИ ОДЕ ДОСТОЈЕВСКОГ И ТРИ СОНЕТА М. ЛУКИЋА, Дрво живота, 3 - 5 / 2002
33. Соколовић, Р. - Белатукадруз, Е. : Неостварени издавачки подухват. ЈУСТИНИЈАНОВ РИБЊАК. Одабране песме, и ндоволно позната лирика из романа и других књига Мирослава Лукића, Уметност махагонија, 3 - 6 / 2002, стр. 122 - 123
34. Јагличић, Владимир: ХРОНИКА ТРАГЕДИЈЕ, БОРБА, Свет књиге, 28. март 2002.
35. Лукић, Д.: КЊИЖЕВНИ ДОГАЂАЈ. Конференција за иштамиу.... ТРЕЋА СРБИЈА, 1 - 3 / 2002, стр. 51 - 60
36. Мркић, Миодраг: МАНИФЕСТ ПРЕВРЕДНОВАЊА (Мирослав Лукић), в. у књ. ПРЕВРЕДНОВАЊА (Феникс, Београд, 2002, 139 стр.; уводно поглавље), стр. 5 - 12
37. Орфелин, Роман: БЕЗДАНА УМЕТНОСТ. КЊИЖЕВНИ ИДЕАЛ И НАЛИЧЈЕ (о књизи "Јапански дрворез"), ТРЕЋА СРБИЈА, 4 - 7 / 2002, стр. 52 - 55
38. Мркић, Миодраг: Три писца (три одломка) (Сремац, Лукић, Кољо). ТРЕЋА СРБИЈА, 8 - 10 / 2003, стр. 7 - 9; 14 - 19

ПОСЕБНЕ КЊИГЕ
О СТВАРАЛАШТВУ М. ЛУКИЋА

1. Александар Лукић, Саватије Из. Мишировић, Бачирић Церковић НА ВЕТРУ НА ЧИСТИНИ НА ВИСИНИ: *Миш и метафора: Опис Уметност махагонија Мирослава Лукића* (Издавачи *Edition Sectio Caesarea*, Paris, Мобаров институт Београд, 2000. 260 стр. 21 цм.)

[Белешке о ауторима, стр. 217. Хронологија: стр. 233 - 234. Библиографија објављених радова Мирослава Лукића: 1968 - 1999 (2000): стр. 207 - 213. Библиографија објављених радова о Мирославу Лукићу (селективна): стр. 214 - 216.]

2. Александар Лукић, ЈЕВАНЂЕЉЕ МИРОСЛАВЉЕВО: студија о богочовечном реализму (Београд, 2001, 119 стр.).

[Садржај: УВОД У ЛЕГЕНДУ (Поводом заокружења УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА) (стр. 7). I БРШЉАН ОКО МЛАДОСТИ: СЕНКЕ ОСНОВА (23). II САЗВЕЖЂА УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА (71). III БОГОЧОВЕЧАНСКИ РЕАЛИЗАМ (97).]

3. Мркић, Миодраг: АВЕТИЊСКА МЕТАФИЗИКА У РОМАНУ - ЕСЕЈУ (Оглед о "Ујкином дому" Мирослава Лукића) (2002).

4. Мркић, Миодраг: ПРЕВРЕДНОВАЊА, Феникс, Београд, 2002...

5. Мркић, Миодраг: СЕНКЕ БУДУЋНОСТИ, ЦД "Зона преливања", 2003.

6. Мркић, Миодраг: КОМПАРАТИВНИ ОГЛЕД (Сремац, Лукић, Кољо), ЦД "Зона преливања", 2003.

7. Мркић, Миодраг: СФЕРА ПОСЛЕДЊЕ МИСТИКЕ, Нешићев меморијал, Посебна породична заветина, Мркић, Београд, 2004.

8. Мркић, Миодраг: СЕНКЕ ТИШИНЕ (Огледи о поетичкој драми "Песама из романа" Мирослава Лукића), Нешићев меморијал, Посебна породична заветина, Мркић, Београд, 2004.

9. Мркић, Миодраг: СФЕРА ПОСЛЕДЊЕ МИСТИКЕ, *друго, нешто измењено издање*, Библиотека *Иденитијетей*, Београд, 2006., 60 стр.

10. Мркић, Миодраг: СЕНКЕ БУДУЋНОСТИ: три огледа, Библиотека *Иденитијетей*, Београд, 2006., 48 стр.

11. Александар, Лукић: ЛЕГЕНДА: студија о уметности будућности, Библиотека *Иденитијетей*, Београд, 2006., 88 стр.

НАПОМЕНА УЗ ОВО ДРУГО ИЗДАЊЕ

Прво издање ове књиге штампано је као *Посебно издање часописа ТРЕЋА СРБИЈА* Београд новембар - децембар 2005. Штампано је у релативно малом броју примерака, као библиофилско издање.

Редослед песама је остао исти. У овом издању су отклоњене уочене грешке. Напомене о песнику су делимично преуређене...

Издавач

Садржај

<i>Написали су о њеснику Лукићу</i>	2
<i>Лейу њесму ѡреба ѡново и ѡново чииаи...</i>	4
НОБЕЛОВА НАГРАДА	5
Последња одбрана	7
ХИМЕРЕ	8
ШУМСКА ЂЕРКА СА ЧЕШЉУГАРОМ	9
Уредници	10
ХАОС	11
СУДБИНА	12
ЗЛОКОБНИ ЗНАЦИ	13
ПЕДЕСЕТИ РОБЕНДАН	14
Домаћи паук	15
МОАРА PARASITA (Пуста воденица)	18
РАЗГОВОР УМОРНОГА ОД ИСТОРИЈЕ И ЖИВОТА СА СВОЈОМ ДУШОМ	21
Саобразност или Кореспонденција (Трећа верзија)....	22
Драма ове моћне унутарње позадине	24
КАПИЈА ПРЕКОПУТА (Капија Заборава)	26
Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ	27
<i>Једне ноћи</i>	29
<i>Изјреј, месече, ѡун, ѡун</i>	32
Басма	32
Шумска чума	33
Балада о Јани	35
Недотерани фрагменти песама о љубави и смрти Стоће Циганина	36
Дубока песма немогуће љубави или Скривање босоока	39
Понор	42
Поново пронађен, извор	43
Змија	44
Мотив са Бандере - Столица	46
Литургија	46
Одјек	47
Фрагмент отет од ветра	51
Вече уз Радио - СЛАВА	52
<i>Monumentam aere, etc...</i>	55
Чувари храма, песници	57
Рашљари и алхемичари	58
Међу дивљим пламеновима златан лотос је процветао... ..	59
Бездани векова	60
Јустинијанов рибњак	61
Печурке	62
1996.	62
<i>Pro domo. Pro patria... Dulce... et decor</i>	64
Марко Рошуљ : Арабеске, Србовлашке	65
ЗАВЕТ. И. НЕ	66
МУЗЕЈ ОДБИЈЕНИХ РУКОПИСА	69
Мајстор над мајсторима.....	71
Кроз педесет година	73
Пророжки календар (Месец повратка богова)	74
Музеј под ведрим небом	77
5. септембар 1994.	77
УЗАЛУД ЈЕ ТРАЖИМ	78
Кушаље апсолутног песника у пустињи	78
ЛУТАЈУЋИ РАДАН ПЛАНИНОМ	79

Сипај вино ново у мехове нове, да се обоје сачувају...	80
Читајући стихове, написане пре тридесет и три године...	81
ПЕРФИДНОСТ	81
Епилог	82
Судбина	82
ПРОЗОР(ЧИЋ)	83
СВЕТЛОСНИ ПЉУСАК	85
ХОМОЉСКИ МОТИВИ. Свеска VII	86
1. - 9	86
Затим, према светлости	89
ПРЕКО ПЕКА	90
ВРАТА ЗВИЖДА	90
ТАЈНА: Тамо где се секу Месечева линија и стабло Посвећеног дрвета	91
Судбина дрвећа на ветру, зрења... песника.....	91
ЗРЕЊЕ	92
Ухвативши за перчин призор летње ветруне...	93
ВРИСАК. Принцу Александру Карађорђевићу III ...	94
Јесен. Крај другог миленијума	95
Велика магази Михаила Лукића	95
Опет то исто, мало друкчије	95
Белешка о песнику Мирославу Лукићу	97
Селективна Библиографија објављених радова о песнику Мирославу Лукићу	98
Посебне књиге о стваралаштву М. ЛУКИЋА...	100
НАПОМЕНА УЗ ОВО ДРУГО ИЗДАЊЕ.....	101

Библиотека

Уредник
Миодраг Мркић

Коло I
Књига 4

Ликовна и графичка опрема
М. Пудин

Прелом
Лазар Лукин

За издавача
Димирије Лукић

Штампа
Валџазар Превалез, Београд

Издавач
Едиција **ЗАВЕТИНЕ**
Београд
Сердар Јанка Вукотића 1/ 13
www.zavetine-plusultra.com
e-mail
zavetine@verat.net

063/ 7669 853

Дубоке песме немогуће љубави